

**ZAKŁAD PROJEKTOWO-BUDOWLANY
PRACOWNIA PROJEKTOWO-STUDIALNA
EKO-PLAN
ul. Braci Wieniawskich 1/244
20-844 Lublin**

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
USTALEŃ MIEJSCOWEGO PLANU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
DLA DZIAŁEK POŁOŻONYCH W CENTRALNEJ CZĘŚCI
MIEJSCOWOŚCI RUDA WOŁOSKA
NA OBSZARZE GMINY TOMASZÓW LUBELSKI**

**Autor opracowania:
mgr inż Ewa Kasprzak**

Lublin 2018

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	3
1.1. Podstawa prawna.....	3
1.2. Cel prognozy.....	3
1.3. Zakres prognozy.....	3
1.4. Powiązania prognozy z innymi dokumentami.....	3
1.5. Metody stosowane przy sporządzaniu prognozy.....	4
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU – JEGO CELE I POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	4
2.1 Główne cele oraz informacje o zawartości projektowanego Planu.....	4
2.2 Powiązania projektu Planu z innymi dokumentami.....	6
3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	6
3.1. Istniejący stan środowiska.....	6
3.1.1. Położenie.....	6
3.1.2. Budowa geologiczna i rzeźba terenu.....	6
3.1.3. Gleby i surowce mineralne.....	8
3.1.4. Wody.....	9
3.1.5. Warunki klimatyczne.....	10
3.1.6. Szata roślinna, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczna.....	11
3.1.7. Zabytki i dobra materialne.....	13
3.1.8. Obiekty i obszary chronione w gminie Tomaszów Lubelski i Przyrodniczy System Gminy.....	14
3.2 Uwarunkowania przyrodnicze i przestrzenne analizowanego terenu.....	16
3.3. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.....	17
4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	17
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA W TYM DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE.....	18
6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE.....	19
7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	20
8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA.....	21
8.1. Oddziaływanie na ludzi.....	21
8.2. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną.....	22
8.3. Oddziaływanie na wody.....	23
8.4. Oddziaływanie na powietrze i klimat.....	24
8.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, gleby, kopaliny i zasoby naturalne.....	25
8.6. Oddziaływanie na krajobraz.....	25
8.7. Oddziaływanie na zabytki.....	26
8.8. Oddziaływanie na dobra materialne.....	26
8.9. Oddziaływanie na obszary chronione w tym Natura 2000.....	26
9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	27
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	29
11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE.....	30
12. PODSUMOWANIE.....	30
13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	32
14. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW.....	40
OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY.....	43

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem oceny prognostycznej są ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski.

1.1. Podstawa prawna

Podstawę prawną Prognozy oddziaływania na środowisko stanowi:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017r., poz. 1073 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

1.2. Cel prognozy

Celem Prognozy jest określenie charakteru prawdopodobnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą być spowodowane realizacją zalecanych lub dopuszczonych przez Plan sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu. Opracowanie wskazuje nie tylko potencjalne zagrożenia, których nie udało się wyeliminować w procesie planowania, będącego wynikiem optymalnego pogodzenia celów społeczno-ekonomicznych z ekologicznymi, lecz również możliwości generowania przez Plan pozytywnych przekształceń środowiska. Rolą tego opracowania jest minimalizacja szkodliwych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą zachodzić w wyniku realizacji ustaleń Planu, a także uzasadnienie decyzji przestrzennych podjętych w Planie.

Prognozę wraz z Planem poddaje się otwartej dyskusji w toku formalno-prawnym poprzez procedurę opiniowania, uzgadniania oraz wyłożenia tych dokumentów do wglądu publicznego.

1.3. Zakres prognozy

Zakres niniejszej prognozy został podyktowany wymaganiami ustawy z dnia 03 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

Ponadto został uzgodniony przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Zamościu znak pisma WSTIII.411.27.2017.KŁ z dnia 30 czerwca 2017r., oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Lubelskim znak pisma ONS-NZ.700/45/2017 z dnia 22 czerwca 2017r., w kwestii ustalenia stopnia szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie.

Zakres terytorialny opracowania obejmuje tereny objęte projektem i tereny sąsiednie w obszarze, na którym mogłyby skutkować ustalenia niniejszego Planu.

Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Planie”, rozumie się przez to Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski i analogicznie przez określenie „Prognoza” rozumie się Prognozę oddziaływania na środowisko ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski.

1.4. Powiązania prognozy z innymi dokumentami

Dokumentami, w powiązaniu, z którymi została sporządzona Prognoza były:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tomaszów Lubelski – 2001 z późniejszymi zmianami;
- Strategia Rozwoju Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2015-2020 - Tomaszów Lubelski 2016 r.;

- Program ochrony środowiska dla Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2017 - 2020 z perspektywą do roku 2024 - Tomaszów Lubelski 2016
 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Tomaszów Lubelski – Zamość 2016r.;
 - Ekofizjografia gminy Tomaszów Lubelski – Tomaszów Lubelski, 2005r.;
 - Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2015 roku – Lublin 2016;
 - Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 – Lublin 2016;
 - Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022 – Lublin 2016;
 - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U 2016, poz. 1911);
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2015 r., poz. 5441);
 - Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2030 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXIV/559/2013 z dnia 24 czerwca 2013r.;
 - Uzgodnienie zakresu prognozy z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Zamościu znak pisma WSTIII.411.27.2017.KŁ z dnia 30 czerwca 2017r.;
 - Uzgodnienie zakresu prognozy z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tomaszowie Lubelskim znak pisma ONS-NZ.700/45/2017 z dnia 22 czerwca 2017r.
- Wymienione dokumenty zostały przeanalizowane pod kątem stopnia aktualności danych w nich zawartych oraz możliwości wykorzystania ich przy sporządzaniu przedmiotowego opracowania i stwierdzono, że dane w nich zawarte są aktualne na dzień przystąpienia do sporządzenia opracowania.

1.5. Metody stosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano metody opisowe, analizy jakościowe wykorzystujące dostępne wskaźniki stanu środowiska oraz identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku, na podstawie których wyciągnięto określone wnioski. Prace prognostyczne polegały na przeprowadzeniu studiów dokumentów charakteryzujących strukturę przyrodniczą terenu (stan istniejący i dotychczasowe przekształcenia środowiska) oraz analizy istniejących i projektowanych inwestycji w obszarze Planu i jego sąsiedztwie, mających na celu identyfikację ewentualnych problemów i konfliktów oraz ocenę proponowanych rozwiązań i tendencje dalszych procesów w kontekście obecnego zagospodarowania obszaru. Wpływ zmiany przeznaczenia terenów na stan środowiska i zagrożenie dla terenów chronionych przeanalizowano zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Wynikiem przedstawionej analizy są rozwiązania mające na celu zminimalizowanie potencjalnie negatywnych oddziaływań ustaleń Planu na środowisko przyrodnicze. Zakres prac nad Prognozą został dostosowany do charakteru Planu oraz skali i stopnia szczegółowości jego zapisów. Celem ułatwienia oceny jak i prezentacji wyników oddziaływań poszczególnych funkcji terenu na środowisko było wykorzystanie uproszczonej do potrzeb tego dokumentu analizy macierzowej. Ze względu na dość powszechną ogólność zapisów Planu (nie zawierającego konkretnych ram czasowych ani rozwiązań technologicznych związanych z realizacją jego założeń) brak tu jest informacji o charakterze ilościowym, a Prognoza ma charakter jedynie jakościowy.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU – JEGO CELE I POWIĄZANIE Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1 Główne cele oraz informacje o zawartości projektowanego Planu

Celem regulacji zawartych w ustaleniach zmian planu jest:

1. ustalenie przeznaczenia terenu,
2. ochrona lokalnych interesów publicznych poprzez unormowanie i podporządkowanie działań inwestycyjnych wymogom zachowania ładu przestrzennego,
3. określenie przeznaczenia oraz zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, tak aby umożliwić kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zapewniający ochronę środowiska,

zdrowia ludzi oraz wartości kulturowych gminy.

W planie miejscowym określone zostały:

1. Przepisy ogólne dotyczące regulacji dla obszarów objętych planem oraz zakresu obowiązywania rysunków planu.
2. Przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania.
3. Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego.
4. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu.
5. Zasady kształtowania krajobrazu.
6. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.
7. Wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych.
8. Zasady kształtowania zabudowy oraz wskaźniki zagospodarowania terenu.
9. Granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, na podstawie odrębnych przepisów, terenów górniczych, a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów osuwania się mas ziemnych, krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa.
10. Szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym.
11. Szczegółne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy.
12. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.
13. Sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów.
14. Zasady lokalizacji inwestycji celu publicznego.
15. Stawki procentowe, na podstawie których ustala się jednorazową opłatę, określoną w stosunku procentowym od wzrostu wartości nieruchomości.
16. Przepisy końcowe.

W granicach obszaru objętego Planem nie występują :

1. formy ochrony przyrody objęte ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych;
2. obiekty wpisane do rejestru zabytków;
3. krajobrazy kulturowe;
4. dobra kultury współczesnej;
5. krajobrazy priorytetowe określone w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa;
6. granice terenów górniczych oraz obszarów osuwania się mas ziemnych;
7. strefy ochronne ujęć wody ani obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych;
8. obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
9. tereny zamknięte lub strefy ochronne takich terenów;
10. zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, o których mowa w przepisach odrębnych.

Rodzaje przeznaczenia terenów objętych Planem to:

- 1) RM - tereny zabudowy zagrodowej;
- 2) U – tereny zabudowy usługowej,
- 3) MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 4) MN,U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej,
- 5) KD - tereny dróg publicznych,
- 6) KDW - tereny dróg wewnętrznych.

Plan uwzględnia i sankcjonuje istniejące zagospodarowanie terenu i jednocześnie wyznacza kierunki zmian. Zapisy Planu mają na celu zabezpieczenie interesów publicznych i ochronę środowiska naturalnego, jednocześnie pozwalają na ekonomiczne wykorzystanie przestrzeni.

Projekt planu jest zgodny ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tomaszów Lubelski.

Zapisy projektu Planu są poprawne w kwestii ochrony szeroko rozumianego środowiska (m. in. gospodarki wodno - ściekowej, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, stref ochronnych ujęć wód) zarówno w kwestii ustaleń jak i granic obszarów funkcyjnych.

2.2 Powiązania projektu Planu z innymi dokumentami

Plan sporządzony został w powiązaniu przede wszystkim z:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tomaszów Lubelski – 2001 z późniejszymi zmianami;
- Strategia Rozwoju Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2015-2020 - Tomaszów Lubelski 2016 r.;
- Ekofizjografia gminy Tomaszów Lubelski – Tomaszów Lubelski, 2005r.;
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 – Lublin 2016;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2015 r., poz. 5441);
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2030 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXIV/559/2013 z dnia 24 czerwca 2013r.;

3. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

3.1. Istniejący stan środowiska

3.1.1. Położenie

Gmina Tomaszów Lubelski jest gminą wiejską, wchodzącą w skład powiatu tomaszowskiego. Powiat tomaszowski położony jest w południowo - wschodniej części województwa lubelskiego, sąsiaduje z powiatami biłgorajskim, hrubieszowskim, zamojskim (województwo lubelskie), a także z powiatem lubaczowskim (województwo podkarpackie).

Ważną cechą położenia powiatu jest jego bezpośrednie sąsiedztwo z Ukrainą i usytuowanie na jego terenie przejścia granicznego w Hrebennem.

Gmina Tomaszów Lubelski położona jest na obszarze trzech makroregionów: Roztocza, Wyżyny Wołyńskiej oraz niewielkiego fragmentu Kotliny Pobuża.

Obszar Gminy położony na zachód oraz południowy zachód od miasta wchodzi w skład mezoregionu - Roztocza Środkowego. Tereny usytuowane na wschód i północny wschód od Tomaszowa znajdują się w obrębie Grzędy Sokalskiej – mezoregionu stanowiącego ciąg wzniesień na obszarze Wyżyny Wołyńskiej. Obie krainy cechują się wyżynnym charakterem i występowaniem licznych wzniesień, co sprawia, iż obszar gminy posiada wysokie walory krajobrazowe. Najwyższymi szczytami obu krain na terenie Gminy są Wapielnia (386 m n.p.m., Roztocze Środkowe) i Biała Góra (349m.n.p.m., Grzęda Sokalska). Niewielki południowo-wschodni fragment Gminy Tomaszów Lubelski usytuowany jest w obrębie mezoregionu Równiny Bełskiej.

3.1.2. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Teren Tomaszowa Lubelskiego znajduje się w makroregionie lubelskim, zbudowanym ze skał prekambryjskich. Powyżej rozpoznano utwory kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu.

Najgłębsze warstwy tworzą utwory prekambryjskie zbudowane głównie ze skał metamorficznych, które w granicach obecnej Wyżyny Lubelskiej ulegały zapadaniu do głębokości 5 - 8 km. W erze paleozoicznej uległy one zalaniu przez morze. Powstały różne osady morskie (dolomity, anhydryty, margle) o łącznej miąższości około 3km. W karbonie morze ustępowało, a na jego miejsce wkraczała bujna flora typu subtropikalnego, z której utworzyły się bogate pokłady węgla

kamiennego. W erze mezozoicznej Lubelszczyzna była początkowo lądem, później w okresie późnojurajskim i kredowym została ponownie zalana przez morze. Wytworzyły się osady, głównie kredowe, osiągające miąższość do 3km. W erze kenozoicznej morze się splotło i w obecnej Kotlinie Sandomierskiej wytworzyło się zapadlisko przedgórskie Karpat, w którym w trzeciorzędzie odkładały się osady, głównie wapienie litotamniowe. Pod koniec okresu trzeciorzędowego nastąpiło wydzwignięcie się Wyżyny Lubelskiej i Roztocza.

W okresie czwartorzędowym duży wpływ na współczesną morfologię miały plejstocen i holocen. Na Lubelszczyźnie zaznaczyły się dwa zlodowacenia: krakowskie i środkowopolskie. Lodowce osadzały zwały piasków i glin w niżej położonych obszarach Kotliny Sandomierskiej i północnych regionach Lubelszczyzny oraz w znacznym stopniu wyrównały wzniesienia Wyżyny Lubelskiej i Roztocza do wysokości 390m n.p.m. Najniższe tereny położone są na wysokości około 150m n.p.m. Po przewianiu piasków, glin i utworów kredowych powstały na początku holocenu pokłady lessów (do 30m miąższości) i wydmy piaszczyste. W obniżeniach i dolinach rzek wytworzyły się namuły i torfy.

Roztocze położone jest na południowo-zachodnim skrzydle synklinorium brzeźnego, w strefie podniesienia radomsko-kraśnickiego. Jego powstanie uwarunkowane było ruchami pionowymi, w wyniku których powstał zrąb tektoniczny, zwany też przez geologów horstem. Od południowego zachodu Roztocze oddzielone jest od Kotliny Sandomierskiej wyraźną krawędzią tektoniczną, wykształconą ostatecznie w miocenie. Od północnego wschodu granica krawędzi jest słabiej widoczna, określana jest jako denudacyjna, czyli zniszczona przez siły zewnętrzne.

Trzon wału roztoczańskiego budują utwory górnej kredy, głównie opoki i gezy, rzadziej natomiast opoki margliste oraz margle mastrychtu i lokalnie kampanu. W południowo - zachodniej strefie krawędziowej Roztocza kreda nadbudowana jest wapieniami litotamniowymi, detrytycznymi i marglistymi lub rafami biogenicznymi podścielonymi utworami piaszczystymi, które tworzą serię osadów trzeciorzędowych (mioceńskich). Skały górnokredowe i trzeciorzędowe przykryte są zwykle miąższymi seriami lessów i glinek lessopodobnych.

Na Roztoczu Tomaszowskim skały górnokredowe są bardziej zróżnicowane pod względem litologicznym. Obok lokalnie występujących opok i wapieni, duże przestrzenie zajmują gezy i margle. Podobnie jak w zachodniej części Roztocza, gdzie część południowa strefy krawędziowej przykryta jest czapą wapieni trzeciorzędowych. Miocen krawędzi części południowej całego Roztocza tworzą w głównej mierze wapienie litotamniowo-detrytyczne.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zasadniczą rolę w budowie geologicznej gminy Tomaszów Lubelski odgrywają utwory kredowe reprezentowane przez opoki, margle, wapienie i gezy, miejscami odsłaniające się na powierzchni terenu (południowa i zachodnia część gminy). Utwory czwartorzędowe występują głównie w dolinach rzecznych, a także tworzą pokrywę lessów występujących na terenie gminy. Czwartorzęd wypełnia dolinę rzeki Sołokiji, pokrywa równiny akumulacyjne tarasu nadzalewowego oraz równiny denudacyjne i lessowe. Utwory czwartorzędowe w gminie Tomaszów Lubelski reprezentowane są przez:

- osady piaszczysto-mułkowe w dolinie rzeki Sołokiji,
- osady piaszczysto-pylaste na równinie denudacyjnej występującej na zachód od tarasu nadzalewowego,
- lessy na wschód i północny-wschód od rzeki Sołokiji,
- mułki i osady lessopodobne w obrębie dolin denudacyjnych.

Przez gminę Tomaszów Lubelski z północnego zachodu na północny wschód przebiega granica fizjograficzna oddzielająca dwa obszary: Europę Wschodnią i Europę Zachodnią. Granica ta jest trudna do uchwycenia w terenie, cechy obu obszarów wzajemnie się przenikają. Większa część gminy położona jest w obrębie makroregionu Roztocze, mezoregionu Roztocze Środkowe i należy do Europy Zachodniej. Natomiast północno - wschodnia część gminy wchodząca w skład makroregionu Wyżyna Zachodniowołyńska, mezoregionu Grzęda Sokalska oraz niewielka wschodnia część gminy wchodząca w skład makroregionu Kotliny Pobuża, mezoregion Równina Belska należy już do Europy Wschodniej.

Generalnie obszar gminy Tomaszów Lubelski ma charakter wyżynny. Najwyższe wzniesienia to Wapielnia - 385m n.p.m. i Biała Góra - 349m n.p.m., najniższe położone tereny znajdują się w dolinie Huczwy, w okolicach wsi Justynówka - 230m n.p.m.

Część gminy położona w obrębie Roztocza Środkowego zbudowana jest z miocenkich piaskowców i wapieni. Główne rysy rzeźby terenu wytworzyły się w okresie trzeciorzędowym. Wyrównany przez procesy niszczące teren, mający wówczas wygląd słabo urozmaiconej równiny, został wydzwignięty w górę siłami wewnętrznymi, a następnie rozcięty rzekami. Do dziś zachowały się spłaszczenia wierzchowinowe, pozostałość dawnej równiny. Plejstocenska epoka lodowa spowodowała znaczne przekształcenia rzeźby terenu. W glacjaie krakowskim Roztocze pokrył łądolód. Osady tego zlodowacenia zostały potem niemal doszczętnie usunięte z wierzchowin i osadzone w dolinach. W czasie następnych glacjałów Roztocze znajdowało się poza zasięgiem łądolodu, lecz pozostawało w strefie jego wpływów pośrednich. W ostrym klimacie peryglacialnym następowało niszczenie zboczy i progów, które cofały się, a u ich podnóży rozszerzały się tereny równinne. Na stokach tworzyły się dolinki denudacyjne, dna dolin zostały natomiast pokryte grubą warstwą piasków. Wielkie ilości niszczonego materiału przenoszone były aż do Kotliny Sandomierskiej. W postglacjaie, zanim teren pokrył się bujną roślinnością piaski uległy silnemu wydmieniu. Konsekwencją długiej i złożonej historii geologicznej są kontrastowe cechy współczesnej rzeźby Roztocza Środkowego. Obszary wierzchowinowe występują w kilku, niekiedy rozległych poziomach spłaszczenia, gdzie płytko pod powierzchnią zalegają mezozoiczne opoki i margle. Ze spłaszczeniami kontrastują dość strome stoki i zbocza dolin, wysłane piaskami, urozmaicone są przeważnie wydmami. Uzupełnieniem krajobrazu są izolowane wzgórza ostańcowe (najwyższym z nich jest Wapielnia - 385m n.p.m.). Nieregularne wzniesienia przecina dolina Wieprza oraz podłużne doliny górnej Tanwi za zachodzie i górnej Sołokiji na wschodzie. Dolina Sołokiji wykorzystuje na tym odcinku naturalny rów tektoniczny, wypełniony piaskami trzeciorzędowymi o miąższości blisko 50m. Na wschód od doliny górnej Wieprza Roztocze łączy się równoleżnikowo z ukierunkowanymi garbami Grzędy Sokolskiej, od zachodu opada stopniami ku Równinie Biłgorajskiej. Charakterystyczną cechą Roztocza Środkowego jest duże zalesienie.

Grzęda Sokalska to równoleżnikowy pas wzniesień przekraczających 30m wysokości, przecięty jest dolinami Huczwy i Bugu. Garby zbudowane z warstw górnokredowych pokrywa płaszcz lessów, na których występują gleby typu czarnoziemów, toteż jest to kraina rolnicza z małym udziałem lasów. Charakterystyczną cechą rzeźby tego terenu jest wyraźny kontrast między wyrównanymi lessowymi wierzchowinami, a szerokimi, zabagnionymi lub podmokłymi dolinami rzecznyymi. Najwyższym wzniesieniem jest Biała Góra (349 m n.p.m.).

W granicach Polski znajduje się tylko, północno-zachodni fragment Kotliny Pobuża o powierzchni około 160km. Kotlina Pobuża powstała w obrębie mało odpornych na wietrzenie margli kredowych. Są one przykryte warstwą osadów czwartorzędowych, bez lessów. Zasadniczy charakter rzeźby terenu tworzą niskie płaskie garby kredowe o kierunku równoleżnikowym i rozległe tarasy akumulacyjne. Wysokości względne wahają się tu w granicach 220-230 m n.p.m.

Na obszarze gminy Tomaszów Lubelski można wyróżnić następujące typy rzeźby:

- 1) typ rzeźby plejstocenskiej reprezentowany głównie przez formy związane z erozyjno-akumulacyjną działalnością wód rzecznych, procesami eolicznymi i denudacyjnymi.

W typie tym można wyróżnić:

- wyżynę lessową o rzeźbie średnio urozmaiconej, rozciętej dolinami i gdzieśgdzie wąwozami, stoki i zbocza charakteryzują się zróżnicowanym nachyleniem;
 - dolinki denudacyjne o zróżnicowanych wielkościach i głębokościach;
- 2) typ rzeźby holocenskiej reprezentowany przez:
 - doliny rzeki Sołokija, Szyszła, Łukawica, Próchnik;
 - dolinki boczne – obszary płaskie, podmokłe, wykorzystywane przez cieki;
 - wąwozy o wyraźnych elementach swej budowy, rozcinające wyżynę lessową na obszary o znacznych spadkach;
 - 3) typ rzeźby antropogenicznej – widoczny w miejscach wyrobisk po eksploatacji lessów oraz rowów melioracyjnych.

3.1.3. Gleby i surowce mineralne

W Tomaszowie Lubelskim przeważają gleby wysokich klas bonitacyjnych. Na terenie gminy dominują gleby brunatne wykształcone na utworach lessowych, gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz rędziny powstałe ze skał górnej kredy (mastrychtu).

Na terenie Grzędy Sokalskiej główną skałą macierzystą są lessy, które pokrywają kilku- lub kilkunastocentymetrową warstwą skały kredowe. Z lessów powstały gleby pseudobielicowe, brunatne właściwe, wylugowane, deluwialne oraz czarnoziemy właściwe, zdegradowane i deluwialne. Największą powierzchnię w gminie zajmują gleby brunatne.

Gleby brunatne wytworzone z lessów są średnio zasobne w próchnicę. Zalicza się je do kompleksów pszennych, klasy bonitacyjne I - IVa.

Oprócz gleb brunatnych, na Grzędzie Sokalskiej występują również gleby pseudobielicowe wytworzone z lessu. Występują głównie na spłaszczeniach wierzchwinowych oraz w miejscach o słabym odpływie wód powierzchniowych. Zalicza się je do kompleksów pszennych, klasy bonitacyjne II - IVa.

Lokalnie, głównie na terenie Grzędy Sokalskiej, występują gleby czarnoziemne zaliczane do klasy bonitacyjnej I, II i niekiedy IIIa. Zalicza się je do kompleksów pszennych bardzo dobrych i dobrych. Czarnoziemy występują najczęściej na rozległych wierzchwinach, skłonach o niewielkim nachyleniu i u podnóża skłonów. Najczęściej nie tworzą zwartej powierzchni, tylko są poprzedzielane glebami brunatnymi.

Gleby występujące na Roztoczu Środkowym powstały głównie ze zwiertzenia gezów. Gleby te są bardzo zbliżone pod względem budowy do rędzin. Jednakże odczyn gleby i zasobność w próchnicę pozwalają je zaklasyfikować do gleb brunatnych i pseudobielicowych. Lita skała zalega tu najczęściej bardzo płytko, na głębokości około 0,5m. Wartość bonitacyjna gleb zależy od składu mechanicznego i głębokości warstwy zwiertzałej. Najbardziej płytkie i szkieletowe gleby występują na skłonach o dużym nachyleniu, gdzie zachodzi intensywne erozja. Skład mechaniczny wierzchnich poziomów gleby jest najczęściej gliniasty lub piaszczysto-gliniasty. Zaliczane są głównie do klasy bonitacyjnej IVa i IVb, rzadziej do IIIb i V.

Na granicy Roztocza Środkowego i Kotliny Pobuża (głównie w okolicach wsi Przeorsk) wykształciły się gleby powstałe ze zwiertzenia skał kredowych, głównie rędziny kredowe, rzadziej rędziny czarnoziemne. Rędziny posiadają wysoko zasobny w humus poziom próchniczny. Po względem rolniczej przydatności zaliczono je głównie do kompleksów pszennych, klasy bonitacyjne II - IVa. Rędziny bardzo płytkie o niewykształconym profilu zaliczamy do kompleksu żyniego słabego, klasa V.

W dolinach rzecznych, w najbardziej podmokłych miejscach, występują gleby bagienne i pobagienne. Na terenach wyżej położonych i na obrzeżach dolin występują czarne ziemie, gleby brunatno-glejowe, glejowe, pseudobielicowe oraz w niewielkich ilościach mady, rędziny i czarnoziemy deluwialne. Pod względem rolniczej przydatności większość użytków zielonych została zaliczona do kompleksu użytków zielonych średnich, klasy bonitacyjne III - IV.

Surowce mineralne występujące na terenie gminy Tomaszów Lubelski to kruszywo naturalne reprezentowane przez piaski akumulacji wodnolodowcowej, rzecznej i eolicznej, drobno- i średnioziarniste, a także surowce ilaste ceramiki budowlanej.

3.1.4. Wody

Wody podziemne

Na terenie gminy Tomaszów Lubelski głównym poziomem wodonośnym są utwory górnej kredy. Kredowe piętro wodonośne tworzą margle, wapienie i opoki mastrychtu. Wody występujące w głównym kredowym poziomie wodonośnym odznaczają się wysoką jakością i trwałością, z wyjątkiem obszarów występowania ognisk zanieczyszczeń. Głównym kolektorem dla wód podziemnych są szczeliny skał węglanowych powstałe w wyniku procesów tektonicznych. Przebieg stref dyslokacyjnych w okolicach Tomaszowa Lubelskiego pokazuje dolina rzeki Sołokiji oraz suche doliny denudacyjne.

W dolinach rzecznych i lokalnie na wierzchwinach lessowych występują wody podziemne w utworach czwartorzędowych. Wody poziomu czwartorzędowego i kredowego pozostają w więzi hydraulicznej i tworzą jeden zbiornik. Zwierciadło wody ma generalnie charakter swobodny. Główny poziom wodonośny, na większości obszaru gminy, występuje na głębokości 10 - 40m, dochodząc do 60m w północno-wschodniej i północno-zachodniej części gminy. Wydajność studni waha się od 10- 30m³/h w części wododziałowej, do 30 -70m³/h w dolinie rzeki Sołokiji.

Wody czwartorzędowe są z reguły mało wydajne i eksploatowane wyłącznie przez studnie kopane.

Zwierciadło wody kształtuje się na poziomie 1 - 3m, niekiedy dochodzi do 6m i ma charakter swobodny. Zasobność wód czwartorzędowych jest niewielka, a ich zasilanie odbywa się bezpośrednio przez infiltrację wód opadowych. Wody czwartorzędowe z racji tego, że występują bardzo płytko są silnie narażone na zanieczyszczenia powierzchniowe.

Ujęcia wód podziemnych znajdujące się na terenie gminy chronione są wyłącznie w granicach stref ochrony bezpośredniej. W obszarze stref ochrony bezpośredniej obowiązuje nakaz zagospodarowania zielenią, szczelnego odprowadzania poza granice strefy ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku personelu obsługującego ujęcia oraz odprowadzenia wód opadowych poza strefę.

Ponadto w obszar Gminy Tomaszów Lubelski sięga strefa ochrony pośredniej ujęcia komunalnego dla miasta Tomaszów Lubelski „Siwa Dolina” dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę obejmujące 6 studni o łącznych zasobach eksploatacyjnych 940 m³/dobę.

Gmina Tomaszów Lubelski leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka Lubelska (Chelm-Zamość), który pełni funkcję polegającą na zachowaniu niezbędnych zasobów wód podziemnych o dobrej jakości. Ze względu na brak izolacji wody tego zbiornika są silnie narażone na zanieczyszczenia. Gmina znajduje się w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych Nr 121.

Wody powierzchniowe

Gmina Tomaszów Lubelski leży w dorzeczu Bugu i Wieprza. Przez północną część gminy przebiega dział wodny II rzędu oddzielający zlewnię obu tych rzek. Dział wodny niższego rzędu w północno-wschodniej części gminy dzieli zlewnię rzeki Sołokiji i Huczwy.

Na terenie Gminy Tomaszów Lubelski początek biorą rzeki: Sołokija oraz Huczwa (w okolicy miejscowości Justynówka). Ponadto na krańcach gminy w miejscowości Wieprzów Tarnawatki, w obniżeniu w rejonie Jeziora Wieprzowego, bierze swój początek rzeka Wieprz.

Zdecydowana większość obszaru gminy Tomaszów Lubelski leży w zlewni rzeki Sołokija. Rzeka ta wyznacza granicę między Roztoczem, a Grzędą Sokalską. Płyne z północnego zachodu na południowy wschód i wpada do Bugu na terenie Ukrainy. Jej obszar źródłkowy znajduje się w sąsiedztwie północno-zachodniej granicy miasta Tomaszów Lubelski. Rzędne terenu źródlika wynoszą 268,0-270,0m n.p.m. Jest to obniżenie terenu wypreparowane w mało odpornych marglach kredowych. Rzeka płynie doliną o zmiennej szerokości - od 400 do 1300m. Krawędź tarasu nadzalewowego ma wysokość około 3m. Rzeka posiada deszczowo - śnieżny ustrój zasilania z podwójnym maksimum stanu i przepływu wody późnowiosenny i letni. Odpływ całkowity Sołokiji wynosi 1200-1700l/s. Rzeka drekuje wody podziemne rejonu Tomaszowa.

W Gminie usytuowanych jest także kilka zbiorników wodnych. Największy z nich posiada powierzchnię 22 hektarów i położony jest w Rogóźnie. Poza tym w gminie zlokalizowane są prywatne stawy hodowlane znajdujące się m.in. w miejscowościach Łaszczówka, Rogoźno, Ruda Wołoska, Ruda Żelazna. Zbiorniki wykorzystywane są przede wszystkim jako stanowiska wędkarskie.

Analizowany obszar znajduje się w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW2000726614591 - Sołokija od źródeł do granic RP.

3.1.5. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym, wg regionalizacji klimatycznej Lubelszczyzny W. i A. Zinkiewiczów, gmina Tomaszów Lubelski zlokalizowana jest w Tomaszowskiej dziedzinie klimatycznej, natomiast wg regionalizacji ogólnopolskiej w regionie zamojsko-przemyskim.

Mezoklimat rejonu Tomaszowa Lubelskiego kształtują masy powietrza polarno-morskiego i polarno- kontynentalnego. Wpływ kontynentalizmu wyraźnie zaznacza się w rozkładzie poszczególnych parametrów. Średnie roczne wartości temperatury w tym rejonie wynoszą 7,0°C, średnie temperatury najcieplejszego miesiąca - lipca wynoszą 18,7°C, natomiast najzimniejszego stycznia -4,9°C. Duża różnica między średnią temperaturą stycznia i lipca wskazuje na kontynentalizm klimatu, zmniejszający się w kierunku zachodnim. Trwanie zimy określane liczbą dni z ujemną temperaturą średnią, określa się na 70-80dni. Największe nasłonecznienie wykazują miesiące w kolejności: sierpień, lipiec, czerwiec, wrzesień natomiast z miesięcy zimowych - luty. Pokrywa śnieżna średnio zalega 75 dni. Średnia roczna wartość opadów atmosferycznych wynosi

540mm (dla wielolecia 1951-2000). W przebiegu rocznym przeważają opady letnie nad zimowymi. Maximum opadów przypada zazwyczaj na lipiec (ok.82mm), minimum na marzec (ok.29mm), jednakże występują tak duże nieregularności, że najbardziej deszczowy miesiąc - lipiec, bywa w niektórych latach bardzo suchy, a najuboższy w opady styczeń, może ich otrzymać więcej, niż średnio lipiec. Częste są deszcze o dużej intensywności. Częściej niż w innych miesiącach opady zdarzają się w czerwcu i lipcu.

Przeważają wiatry z kierunków zachodnich i południowo - zachodnich, które stanowią około 50% wszystkich wiatrów. Najmniejszy udział mają wiatry z kierunku północnego. Dominują wiatry o prędkości 2,1m/s. Klimat jest modyfikowany lokalnie przez rzeźbę, głębokość zalegania wód podziemnych oraz obecność wód powierzchniowych, szatę roślinną oraz antropogenną emisję gazów i pyłów do atmosfery.

W gminie można wyróżnić trzy obszary różniące się pod względem warunków klimatycznych:

- wysoczyzna o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych, charakteryzująca się dużym nasłonecznieniem i korzystnym przewietrzeniem,
- tereny zboczy dolin rzecznych oraz wyższe partie dolinek bocznych - o mniejszym nasłonecznieniu, zwiększonej wilgotności i dużym przewietrzeniu,
- doliny oraz dna dolin bocznych - o niekorzystnych warunkach klimatycznych.

Najkorzystniejszymi warunkami klimatycznymi dla zdrowia człowieka są tereny wysoczyzn.

Obszary wierzchowinowe, zbudowane z jednorodnych form geomorfologicznych, mają również jednolity topoklimat. Duże rejonry o klimacie lokalnym kształtowanym przez suche podłoże stanowią i mogą stanowić podstawę lokalizacji zabudowy mieszkaniowej. Są to tereny o najkorzystniejszych warunkach klimatycznych dla zdrowia człowieka.

W terenach zagłębień bezodpływowych, dolin rzecznych i terenach płytkiego zalegania wód wierzchowkowych następuje pogorszenie warunków biotopoklimatycznych. Do tych miejsc, jako naturalnych zagłębień terenowych, napływają w czasie bezwietrznych i bezchmurnych nocy masy chłodnego powietrza, powodując zjawisko inwersji termicznej. Średnie wartości temperatur w dolinach są niższe niż na wierzchoinach, a wilgotność względna większa. Są to tereny o niekorzystnych warunkach dla zabudowy ale bardzo ważnych dla rolnictwa na użytkach zielonych.

Specyficzny topoklimat wnętrza kompleksów leśnych nie ma znaczenia dla zamierzeń urbanizacyjnych, zaś należy tu podkreślić korzystne oddziaływanie lasów na tereny sąsiednie. Jest to oddziaływanie poprawiające komfort biotopoklimatyczny poprzez łagodzący wpływ na temperatury ekstremalne, wilgotność powietrza, przewietrzanie, zawartość tlenu i olejków eterycznych.

Źródłem zagrożeń powietrza na terenie gminy są paleniska domowe i komunikacja samochodowa. Wpływ na klimat lokalny ma również oddziaływanie antropogenne, a właściwie jego przekształcenia w zakresie stanu jakościowego powietrza związane ze spalaniem węgla w gospodarstwach, dynamicznie rozwijającą się komunikacją i zanieczyszczeniami przemysłowymi.

3.1.6. Szata roślinna, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczna

Obszar gminy Tomaszów Lubelski, pod względem geobotanicznym, położony jest na terenie dwóch krain Wyżyny Lubelskiej i Rostocza, poddziale Wyżyn Środkowych, dziale Bałtyckim. Na terenie gminy zespoły leśne zajmują 27,08% powierzchni, występujące głównie na Rostoczku Środkowym. Na uwagę zasługuje olbrzymia różnorodność zbiorowisk leśnych, wyróżnić, bowiem możemy aż 9 typów krajobrazowych tj. łągi, olsy, grady, dąbrowa świetlista, dąbrowa typu podolskiego, buczyna, bory świeże, bory mieszane i bory jodłowe. Największą powierzchnię zajmuje bór świeży.

Olsy występują sporadycznie np. w pobliżu źródła rzeki Wieprz i w dolinie rzeki Sołokija. Charakterystyczne gatunki dla tego zbiorowiska to - olsza czarna, jesion wyniosły, brzoza omszona, brzoza brodawkowata, czeremcha zwyczajna, kruszyna pospolita, trzmielina pospolita, kalina koralowa, psianka słodkogórz, czermień błotna, kosaciec żółty.

Łągi występują pospolicie w dolinach Sołokiji i Huczwy w obrębie tarasu zalewowego. Charakterystyczne zbiorowiska roślinne dla tego krajobrazu, to liściaste lasy olszowe i użytki

łąkowo-pastwiskowe, z roślinami tj. topola, wierzba, wiąz, czeremcha zwyczajna, turzyce, wiechlina błotna, przytulia błotna, skrzyp bagienny, kmieć błotna, jaskier rozłogowy, tojeść rozestana, ostrożeń warzywny.

Grąd niski występuje w pewnej odległości od źródeł i wód płynących na niewielkich obszarach w okolicach wsi Przeorsk, Rogoźno, Łaszczówka. Omawiane zbiorowiska roślinne występują w postaci lasów łągo- i olsopochodnych, powstałe wskutek obniżenia poziomu wód gruntowych, a także lasów wilgotnych, łąk i pastwisk. Gatunkami charakterystycznymi są: lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, grab zwyczajny, kokorycze, czyściec leśny, szczyr trwały i czosnek niedźwiedzi.

Grądy typowe występują na małych powierzchniach na wschód od miasta Tomaszowa Lubelskiego. Charakterystyczne zbiorowiska roślinne dla tego krajobrazu to żyzne łąki i pastwiska oraz las świeży mieszany z gatunkami roślin tj. grab zwyczajny, klon zwyczajny, lipa drobnolistna, grusza pospolita, jabłonie, czereśnia ptasia, kokorycze, trzmieliny, wawrzynek wilcze łyczo, czyściec leśny, turzyca orzęsiona, marzanka wonna.

Grąd wysoki występuje na kilku małych powierzchniach, powyżej wsi Przecinka, w Kolonii Ruda Wołoska oraz w pobliżu wsi Podbełżec. Gatunki charakterystyczne to brzoza brodawkowata, lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, grab zwyczajny, domieszka sosny zwyczajnej, jarząb pospolity, trzcinnik leśny i groszek wiosenny.

Buczyna występuje przy wschodniej granicy wsi Chorążanka. Charakterystyczne rośliny to: buk zwyczajny, jawor, świerk pospolity, brzoza brodawkowata, grab zwyczajny, żywiec cebulkowy, żywokost sercowaty, marzanka wonna, konwalijka dwulistna i szczawik zajęczy.

Dąbrowa świetlista występuje jedynie w Dąbrowie Tomaszowskiej na granicy gminy. Rośliny charakterystyczne to dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, szakłak kruszyna, derenie, głogi, tarnina, róże, dzwonki, groszki i pierwiosnki.

Dąbrowa typu podolskiego występuje w lesie koło Przeorska. Gatunki charakterystyczne - dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, klon pospolity, lipa drobnolistna, dereń biały, jawor, głogi, kalina koralowa, jeżyny, lebiodka pospolita, szalwia okrągłolistna, mikołajek płaskolistny.

Bór świeży występuje najczęściej w naturalnych zbiorowiskach leśnych przy zachodniej granicy gminy, w lasach Dąbrowa, Glinianki, Krynica, Lisie Górki, w lesie Żydowskim oraz w lesie przy trasie Tomaszów - Bełżec. Gatunki charakterystyczne - sosna zwyczajna, brzoza brodawkowata, jarząb pospolity, dąb szypułkowy, buk zwyczajny, świerk pospolity, jałowiec pospolity, borówka czernica, śmiałek pogięty, wrzos pospolity, widłak goździsty, kosmatka owłosiona i modrzaczek.

Bór mieszany występuje w lesie w pobliżu wsi Zamiany, Las Krynica, Las Kąty. Gatunki charakterystyczne - sosna zwyczajna, dąb szypułkowy, dąb bezszypułkowy, świerk pospolity, buk zwyczajny, jodła pospolita, grab zwyczajny, leszczyna pospolita, szakłak kruszyna, jałowiec pospolity, konwalia dwulistna, tomka wonna.

Murawy kserotermiczne wykształciły się na Białej Górze. Gatunki charakterystyczne to tarnina, róże, głogi, dereń biały, turzyca niska, miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, len złocisty, szalwia łąkowa, szalwia okrągła.

Zgodnie z linią podziału geobotanicznego teren gminy dzieli się na dwie części: północno-wschodnią z przewagą zbiorowisk lasów liściastych, w tym z oryginalnymi dąbrowami, świetlistą i typu podolskiego oraz część południowo-zachodnią z przewagą borów. Wzdłuż linii podziału płynie Sołokija wraz z towarzyszącym jej pasmem łągów i fragmentami olsów.

Na terenach zagospodarowanych występują także zbiorowiska synantropijne, obejmujące roślinność przekształconą pośrednio lub bezpośrednio przez człowieka. Różnicuje się je na dwie grupy: ruderalną - towarzyszącą zwłaszcza przydrożom, przychaciom, zrębom leśnym, nieużytkom, oraz segetalną - występującą wśród upraw polowych.

Generalnie dominują gatunki środkowoeuropejskie

Przestrzenne rozmieszczenie fauny oraz koncentracja wydzielonych typów jest uzależniona od rozmieszczenia jej podstawowych siedlisk. Na terenie gminy występują siedliska dla fauny leśnej, fauny łąkowo - zaroślowej oraz fauny kserotermofilnej i stepowej, reprezentowane przez wiele ciekawych gatunków ssaków, ptaków i owadów. Wymienić tu można jelenie, sarny, dziki oraz lisy, borsuki i zajęce. Do najcenniejszych gatunków zwierząt należą wilk, wydra, bóbr, a wśród ptaków - bielik, orlik krzykliwy, puszczyk uralski i żoła. Głównym zagrożeniem dla fauny są zmiany stosunków wodnych oraz stosowanie w rolnictwie chemicznych środków ochrony roślin. Znacznym

problemem staje się kłusownictwo, występujące dość często na obszarach leśnych.

Różnorodność biologiczna

Gmina jest bogata pod względem walorów przyrodniczych środowiska (zwłaszcza jej południowa i zachodnia część). W skali gminy największa różnorodność siedliskowa i gatunkowa występuje w dolinach rzecznych oraz na terenach leśnych. Znajdują się tam miejsca rozrodu i regularnego przebywania fauny, ostoje florystyczne, obszary zasilania biologicznego terenów sąsiednich, obszary źródliskowe oraz strefy przemieszczania się flory i fauny.

Największe znaczenie dla różnorodności biologicznej na terenie gminy mają:

- a) obszary węzłowe o znaczeniu krajowym - Krasnobrodzki Park Krajobrazowy oraz ekosystemy leśne na zachód od miasta Tomaszów Lubelski (Siwa Dolina),
- b) korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym - dolina rzeki Sołokiji wraz z jej dopływami oraz dolina rzeki Huczwy,
- c) ekosystemy leśne w południowej części gminy (Ruda Żelazna) pełniące funkcję lokalnego węzła ekologicznego,
- d) ekosystemy leśne we wschodniej i północno-wschodniej części gminy (w okolicach Rudy Wołoskiej, Chorażanki i Typina) oraz doliny mniejszych cieków wodnych, wąwozy, suche doliny pełniące funkcję sięgaczy.

Najmniej różnicowane są agrocenozy wierzchowinowe. Duże znaczenie dla walorów przyrodniczych, posiadają enklawy naturalnych i półnaturalnych siedlisk wśród agrocenoz i w obszarach zabudowanych (miedze, kępy zakrzaczeń i zadrzewień śródpolnych oraz większe skupiska zadrzewień przydrożnych, przykościelnych, cmentarnych i inne), które wzbogacają ubogie przyrodniczo agroekosystemy. W/w mikroekosystemy półnaturalne lub antropogeniczne mają istotne znaczenie dla zachowania bioróżnorodności na terenie gminy.

3.1.7. Zabytki i dobra materialne

Do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków wpisane są następujące obiekty i zespoły zabytkowe znajdujące się na terenie gminy Tomaszów Lubelski:

- Klekacz – stanowisko archeologiczne nr 9 (kurhan);
- Majdan Górny – kaplica pw. św. Jacka, wraz z otoczeniem;
- Majdan Górny – grodzisko z wałem ziemnym, tzw. „Biała Góra”;
- Majdan Górny - kurhan (stanowisko archeologiczne nr 24);
- Majdan Górny – 2 kurhany (stanowisko nr 18);
- Majdan Górny - kurhan (stanowisko nr 19);
- Majdan Górny – kurhan (stanowisko nr 20);
- Majdan Górny - kurhan (stanowisko nr 21);
- Majdan Górny - kurhan (stanowisko nr 25);
- Podhorce - kościół paraf. rzymskokatolicki pw. Matki Bożej Częstochowskiej, wraz z wyposażeniem wnętrza, drzewostan;
- Rogóźno -dwór, wraz z otoczeniem parkowym;
- Ruda Żelazna – cmentarzisko kurhanowe na stanowisku nr 10;
- Typin - grodzisko z wałami ziemnymi otoczone fosą;
- Typin - stanowisko archeologiczne nr 2 (kurhan);
- Typin – stanowisko archeologiczne nr 3 (kurhan);
- Typin - stanowisko archeologiczne nr 4 (kurhan).

Wśród obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków najwięcej jest stanowisk archeologicznych, które stanowią unikatową cechę gminy Tomaszów Lubelski.

Poza obiektami objętymi Rejestrem, warte odwiedzenia są:

- Kościół w Szarowoli;
- Drewniane domy i zagrody w Jezierni, Pasiekach, Podhorcach, Rudzie Żelaznej;
- Kuźnia w Jezierni z 1930 roku,
- Cegielnia w Sabaudii z 1910 oraz z 1935 roku,
- Młyn w Typinie z ok. 1930 roku.

W granicach objętych Planem i w obszarach znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie tego terenu nie występują żadne obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na obszarze objętym planem nie występują krajobrazy kulturowe oraz tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej. W obszarze Planu znajdują się stanowiska archeologiczne.

3.1.8. Obiekty i obszary chronione w gminie Tomaszów Lubelski i Przyrodniczy System Gminy

Z istniejących, prawnych form ochrony przyrody na obszarze gminy Tomaszów Lubelski znajdują się:

- Rezerwat przyrody geologiczny „Piekiełko koło Tomaszowa Lubelskiego” - jest to rezerwat geologiczny utworzony zarządzeniem nr 129 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 18 lipca 1962 r. (M.P. z 1962r Nr 60 poz.287 z 2 sierpnia 1962 r.) o pow. 1,24 ha obejmuje skupisko 68 głazów narzutowych o wyjątkowo dużych rozmiarach przyniesionych przez lodowiec, jest to rezerwat o charakterze ścisłym. Obecnie porośnięte kilkudziesięcioletnim drzewostanem mieszanym.
- Rezerwat przyrody leśny „Zarośle” - rezerwat leśny ustanowiony rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 21 grudnia 1998 roku (Dz.U. nr 161 poz. 1103) obejmuje obszar lasu o pow.64,02ha. jest to fragment lasów jodłowo-bukowych z gatunkami roślin rzadkich i chronionych.
- Krasnobrodzki Park Krajobrazowy - został utworzony uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Zamościu z dnia 11 maja 1988 r. na obszarze 9390ha i obejmuje położone w centrum Roztocza pasmo wzgórz wapiennych, pokrytych częściowo utworami piaszczystymi, obszar źródliskowy Szumu, Sopotu i Potoku Łosinieckiego, z wododziałowymi lasami mieszanymi ze znacznym udziałem jodły i lokalnie buka, w mozaice z polami uprawnymi i siedliskami łąkowo-wodnymi w dolinie Wieprza oraz zbiorowiskami kserotermicznymi.
Obowiązuje rozporządzenie Nr 10 Wojewody Lubelskiego z dnia 14 kwietnia 2005 r. opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z 2005 r. Nr 83, poz.1685.
Krasnobrodzki Park Krajobrazowy położony jest na fragmencie najwyższych wzniesień Roztocza Środkowego przekraczających 350m n.p.m., na szczytach których znajdują się często wychodnie ostańców podłoża kredowego i trzeciorzędowego. W granicach Parku znajduje się też fragment doliny górnego Wieprza. Północno-zachodnią granicę Parku stanowi granica otuliny Roztoczańskiego Parku Narodowego od strony południowej ma on wspólną otulinę z Parkiem Krajobrazowym Puszczy Solskiej. Takie położenie sprawia, że krajobraz Parku jest urozmaicony we wszystkich jego częściach. Występowanie różnorodnych form geomorfologicznych świadczy o dawnej aktywności geologicznej terenu Parku. Do najciekawszych należą wzgórza ostańcowe, wydmy, wąwozy i suche doliny. Ponad 60% powierzchni Parku zajmują lasy. Mimo prowadzonej gospodarki leśnej na przeważającym obszarze zachowały one naturalny charakter. Dominującym zespołem leśnym są bory sosnowe, a najpospolitszym gatunkiem lasotwórczym sosna, która dominuje na około 75% powierzchni leśnych. Na drugim miejscu występują bory jodłowe - jodła dominuje na 16% powierzchni, a następnie buczyna karpacka. Spotkać tu można także olsy, grądy a także cenne torfowiska i zbiorowiska roślinności kserotermicznej, tak charakterystyczne dla Roztocza.
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 – PLB060012 Roztocze - obejmuje w granicach gminy Tomaszów Lubelski 7 207,7ha. Jest to rozległy obszar obejmujący Lasy Zwierzyniecko-Kosobudzkie oraz całe Roztocze Środkowe i Południowe. Roztocze to pas łagodnych wzniesień ciągnących się z północnego-zachodu na południowy-wschód. Około 70% powierzchni stanowią lasy, między którymi występują wąskie pasy pól uprawnych oraz wsie i niewielkie miasta. Znaczna część lasów ma charakter zbliżony do naturalnego. Dominują bory sosnowe, ale też spory udział mają mieszane bory jodłowe i buczyna karpacka. Sieć wód powierzchniowych jest dość uboga. Główną rzeką jest Wieprz. Ponadto z południowych stoków Roztocza spływają w kierunku Kotliny Sandomierskiej Tanew, Sopot i Szum. W dolinach Wieprza, Sołokiji i Topornicy znajdują się stawy rybne.
W ostoi występuje co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej,

15 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: dzięcioł biało brzuchy (PCK), dzięcioł zielonosiwy, puchacz (PCK), puszczyk uralski (PCK), trzmielojad. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian biały i orlik krzykliwy (PCK), a także przepiórka (c. 1% populacji krajowej). Stawy Tarnawatka są ważnym w regionie miejscem lęgowym śmieszki (ok. 1000par) oraz miejscem żerowania w czasie migracji dla krzyżówki (ok 8000 osobników).

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 – PLB060021 Dolina Sołokiji - o pow. 13 667,8ha, obejmuje w granicach gminy Tomaszów Lubelski 2 258,0ha. Jest to obszar w granicach dwóch mezoregionów: Roztocza Środkowego i Równiny Bełskiej. Obejmuje dolinę rzeki Sołokiji od Tomaszowa Lubelskiego do granicy z Ukrainą. Sołokija płynie naturalnym korytem, zachowało się szereg meandrów i starorzeczy. W odcinku przygranicznym jej dolinę wypełniają rozległe, nieużytkowane łąki i ugory. Lasy zajmują ponad ¼ powierzchni ostoi i występują w mozaikowym układzie z gruntami rolnymi, głównie z prawej strony dorzecza i pozostają w łączności ekologicznej z lasami Roztocza. Przeważają drzewostany sosnowe z domieszką gatunków liściastych (głównie dębu i olchy) Wzdłuż koryta rzeki zachowały się dosyć duże płaty olsów oraz podmokłych borów sosnowych. Obszar obejmuje również kilka kompleksów stawów rybnych o powierzchni od 30 do 100ha.

W obszarze występuje 235 gatunków ptaków (145 lęgowych), z czego 67 wymienionych jest w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej (30 lęgowych) oraz 41 gatunków ujętych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt (12 lęgowych).

Populacje lęgowe 5 gatunków osiągają rangę kwalifikujących: bączka, derkacza, zielonki, rybitwy białowąsej i dzięcioła białoszyjnego.

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH060028 Zarośle - o pow.391,83 ha. Północna część obszaru zajmuje fragment zrównania wierzchowinowego, natomiast południowa - wzniesienie o charakterze ostańca o wysokości 349,8 m n.p.m. Pomiędzy nimi rozciąga się rozległe obniżenie o charakterze suchej doliny. Teren w większości pokryty jest lasem.

Cenne przyrodniczo płaty naturalnych lasów bukowo-jodłowych, reprezentujących zespoły żyznej buczyny karpackiej, wyżynnego jodłowego boru mieszanego oraz fragmentów subkontynentalnego grądu lipowo-grabowego. O wysokich walorach przyrodniczych proponowanego obszaru decyduje obecność rozległych płatów starodrzewu jodłowego i powierzchni z naturalnymi odnowieniami tego gatunku oraz wielu roślin chronionych i rzadkich w regionie.

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH060070 Borowa Góra - o powierzchni 2.3ha, obejmuje fragment murawy kserotermicznej na skraju kompleksu leśnego. Położony jest w gminie Tomaszów Lubelski, na południe od wsi Chorążanka. Na omawianym terenie występuje populacja obuwika pospolitego (*Cypripedium calceolus*) rosnącego w inicjalnej murawie kserotermicznej. Znajduje się tutaj także jedno z 5 w województwie lubelskim stanowisk storczyka purpurowego (*Orchis purpurea*).

- Użytek ekologiczny „Biała Góra” - obejmujący stanowisko roślinności kserotermicznej o pow. 33,72ha na gruntach wsi Majdan Górny. Ustanowiony rozporządzeniem nr 168 Wojewody Lubelskiego z dnia 24 lipca 2002r. (Dz.Urz. Woj.Lub. z 2002r. Nr 80 poz.1725). Położony jest na południowo-zachodnim i zachodnim stoku Białej Góry. Występuje tu 119 gatunków roślin, w tym 11 gatunków roślin chronionych (kopytnik pospolity, zawilec wielkokwiatowy, wiśnia karłowata, zimowi jesienny, konwalia majowa, storczyk plamisty, kruszczyk pospolity) oraz wiele roślin zaliczanych do rzadkich w naszym kraju. Największą osobliwością jest starzec ciernisty.

- Pomniki przyrody:

- 2 lipy drobnolistne (*Tilia cordata*) o obwodach pni 370cm i wysokości 25m, rośnie na skrzyżowaniu dróg, w pasie drogowym drogi gminnej w miejscowości Lipka;
- 3 lipy drobnolistne o obwodach pni 210cm, 390cm, 480cm i wysokości 25m w miejscowości Majdan Górny, rosną w otoczeniu kapliczki należącej do parafii pw. N.M.P. w Tomaszowie Lubelskim - parafia rzymsko-katolicka;
- skałki na pow. 1,74ha na szczycie wzgórza Wapienia w pobliżu miejscowości Ulów,

zlokalizowane na obszarze działek leśnych Nadleśnictwa Tomaszów Lubelski oddz. 387, pomiędzy gminami Tomaszów Lubelski i Krasnobród;

- źródłisko o pow. 0,10ha u podnóża stromego zbocza rz. Sołokija na obszarach leśnych;

Ponadto w pewnym sąsiedztwie w stosunku do granic projektu Planu znajdują się istniejące obszary sieci Natura 2000 – Puszcza Solska (PLB060008), Uroczyska Puszczy Solskiej (PLH060034), Uroczyska Roztocza Wschodniego (PLH060093), Dolina Szyszły (PLB060018), Łąki nad Szyszłą (PLH060042), Zlewnia Górnej Huczwy (PLB060017), Ostoja Tyszowiecka (PLB060011), Dolina Sieniochy (PLH060025), Uroczyska Lasów Adamowskich (PLH060094), Święty Roch (PLH060022), Debry (PLH060003), Roztocze Środkowe (PLH060017) oraz Roztoczański Park Narodowy, Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej, Południoworoztoczański Park Krajobrazowy i Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu.

Teren objęty niniejszą zmianą planu znajdują się poza formami ochrony przyrody.

Na **Przyrodniczy System Gminy (PSG)** składają się:

- ciek wodny;
- ciągi zadrzewień i zakrzewień wzdłuż ciągów;
- lasy, łąki i pastwiska.

Najbardziej cenne ekosystemy tworzą węzły ekologiczne, które połączone są we spójną sieć poprzez korytarze ekologiczne. W skład Przyrodniczego Systemu Gminy Tomaszów Lubelski wchodzi:

- strefa leśna w zachodniej i południowo-zachodniej części obszaru gminy stanowiąca fragment korytarza ekologicznego Lasów Roztoczańskich rangi krajowej powiązana funkcjonalnie z projektowanym Międzynarodowym Rezerwatem Biosfery „Roztocze i Puszcza Solska” oraz obszarem NATURA 2000 PLB0600012 – Roztocze i obszarem Natura 2000 PLH060028 Zarośle,
- dolina rzeki Sołokija, stanowiąca korytarz ekologiczny rangi regionalnej (plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego), obszar NATURA 2000 PLB060021 – Dolina Sołokiji,
- lasy w północnych granicach gminy i w dolinie Sołokiji pełniące funkcje lokalnych leśnych węzłów ekologicznych, w tym rezerwat geologiczny „Piekielko”,
- stawy w Łaszczówce i Rogóźnie pełniące funkcje lokalnych wodnych węzłów ekologicznych,
- kserotermy „Biała Góra” (użytek ekologiczny) i „Borowa Góra” (obszar Natura 2000 PLH060070 Borowa Góra), pełniące funkcje stepowych węzłów ekologicznych,
- dolinki niewielkich cieków zasilających Sołokiję pełniące funkcje sięgaczy ekologicznych, (Szyszła, Huczwa, Rzeczyca).

Sięgacze ekologiczne, czyli obszary łącznikowe mniejszej rangi niż poprzednie, jednak w wielu wypadkach to jedyne uprzywilejowane trasy przemieszczania się gatunków lub osobników pomiędzy terenami o większym potencjale i zasobach przyrody. Często stanowią drogi przemieszczania, się elementów środowiska nieożywionego i wówczas spełniają funkcję klimatyczną, hydrograficzną lub łączone. Wyznaczają je pasma zagajników łąk, zarośli, niewielkich kompleksów leśnych, kęp roślinności śródleśnej.

3.2 Uwarunkowania przyrodnicze i przestrzenne analizowanego terenu

Analizowany obszar znajduje się w miejscowości Ruda Wołoska w gminie Tomaszów Lubelski. W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Tereny obecnie nie są objęte żadnym planem zagospodarowania przestrzennego. Zlokalizowane są na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych. W obszarze znajdują się już istniejące budynki. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Są to obszary, które

nie powodują tworzenia dominant krajobrazowych.

Obecnie istnieje możliwość rozszerzenia zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Gmina leży w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość).

Analizowane tereny znajdują się w Jednolitej części wód podziemnych Nr 121 oraz w granicach jednolitej części wód powierzchniowych PLRW 2000726614591 - Sołokija od źródeł do granic RP.

W obrębie obszaru objętego planem nie ma ustanowionych stref ochronnych ujęć wody ani obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

W granicach objętych Planem i w obszarach znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie tego terenu nie występują żadne obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na obszarze objętym planem nie występują krajobrazy kulturowe oraz tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej. W obszarze Planu znajdują się stanowiska archeologiczne.

Teren objęty niniejszą zmianą planu znajdują się poza formami ochrony przyrody.

3.3. Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Analizowane tereny, obecnie nie są objęte żadnym planem zagospodarowania przestrzennego. W przypadku niezrealizowania postulatów projektowanego dokumentu nie wystąpią istotne zmiany stanu środowiska oraz aktualnego użytkowania. Tereny objęte Planem pozostaną w dotychczasowym przeznaczeniu. Będą mogły być przekształcane na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Wpłynie to na podtrzymanie dotychczasowych przekształceń środowiska przyrodniczego. Następować będzie dalsze zajmowanie terenów otwartych pod funkcje budowlane, wiążące się z lokalnym, ale stałym ubytkiem powierzchni biologicznie czynnej i przekształceniami powierzchni ziemi, a nawet chwilowymi zanieczyszczeniami wód i powietrza. Tereny analizowane w planie są już częściowo zainwestowane.

Następować może ponadnormatywna krótkoterminowa lub długoterminowa, lokalna emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, emisja hałasu i promieniowania elektromagnetycznego do atmosfery, wprowadzanie ścieków do wód i do ziemi, co będzie miało również pośredni, skumulowany, negatywny wpływ na człowieka.

W sytuacji braku realizacji zapisów Planu („wariant zerowy”) przypuszczać należy, że na terenie gminy w wyniku oddziaływania istniejących obecnie funkcji następować będzie dalsza, powolna antropopresja i przekształcenia środowiska naturalnego.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Plan zakazuje lokalizacji przedsięwzięć, które na podstawie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zaliczane są do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (za wyjątkiem inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej).

Poza tym Plan w ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zakazuje lokalizacji inwestycji znacząco oddziałujących na wody podziemne i powierzchniowe ze względu na wytwarzane ścieki i odpady oraz emitowane pyły i gazy, w rozumieniu przepisów odrębnych, a także obowiązku utrzymania dobrego stanu jednolitych części wód podziemnych oraz osiągnięcia dobrego stanu jednolitej części wód powierzchniowych.

Na obszarze objętym opracowaniem i terenach sąsiednich, przy zachowaniu wszystkich ustaleń zawartych w projektowanym dokumencie oraz uwarunkowań wynikających z obowiązującego prawa nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań, rozumianych jako przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska, istotnego zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, generalnie istotnych barier dla migracji gatunków kluczowych i chronionych, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralności tego obszaru.

Również mało prawdopodobne jest znaczące negatywne oddziaływanie na najbliższe obszary chronione w tym obszary Natura 2000.

Plan zakazuje lokalizacji zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych.

Szczegółowy opis i wpływ projektowanego dokumentu na poszczególne elementy środowiska został zaprezentowany w rozdziale 8. Przewidywane oddziaływania.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA W TYM DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Stan środowiska na przedmiotowym obszarze należy uznać za dobry. Na terenie Gminy nie funkcjonują zakłady przemysłu ciężkiego.

Najistotniejsze obecne zagrożenia ochrony środowiska w gminie związane są z naturalnymi procesami degradacji środowiska jak i też działalnością człowieka.

Do istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu należą:

- przeznaczanie obszarów z glebami chronionymi pod inwestycje i budownictwo mieszkaniowe;
- zanieczyszczanie gleb związkami chemicznymi (alkalizacja, koncentracja metali ciężkich czy przesuszenie), w tym metalami ciężkimi w terenach zabudowanych, wzdłuż dróg, w szczególności przy drodze krajowej S17;
- płytko zalegające wody gruntowe, narażone na zanieczyszczenia antropogeniczne, niejednokrotnie zaniedbane systemy melioracyjne oraz ograniczone środki samorządów na realizację zadań infrastrukturalnych;
- wzrost natężenia ruchu na drogach publicznych;
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej i wodociągowej, wykorzystywanie zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków oraz zaniedbania w zakresie gospodarki odpadami.

Na terenie objętym Planem nie występują formy ochrony przyrody (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Zagrożenia mogące wystąpić w obszarach chronionych występujących na terenie gminy:

- Rezerwat przyrody geologiczny „Piekiełko koło Tomaszowa Lubelskiego” - zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania, penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.
- Rezerwat przyrody leśny „Zarośle” - zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania, zmiana stosunków wodnych w wyniku melioracji, wyrąb starodrzewu i drzew dziuplastych, penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.
- Krasnobrodzki Park Krajobrazowy - zagrożeniem jest zarówno intensyfikacja (nawożenie i stosowanie pestycydów) i zmniejszenie intensywności użytkowania rolniczego obszaru lub zarzucanie gospodarki łąkarskiej i pastwiskowej (sukcesja roślinności zaroślowej), wypalanie roślinności, zmiana stosunków wodnych w wyniku melioracji, wyrąb starodrzewu i drzew dziuplastych. Z uwagi na bliskość Tomaszowa Lubelskiego i wysokie walory krajobrazowe obszar podlega dużej presji rekreacyjnej, objawiającej się dużą penetracją turystyczną i dużą presją budowlaną (budownictwo jednorodzinne i letniskowe) zatem zagrożeniem jest zarówno hałas jak i penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 – PLB060012 Roztocze – zagrożeniem jest wycinka lasu jak i zalesianie terenów otwartych, usuwanie martwych i umierających drzew, infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz różne formy czynnego wypoczynku rekreacji uprawiane w plenerze, wandalizm, pożary i gaszenie pożarów, polowania.
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 – PLB060021 Dolina Sołokiji - zagrożeniem jest intensyfikacja rolnictwa, zaniechanie/brak koszenia jak również nieintensywne koszenie, zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie, zalesianie terenów otwartych, urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe, produkcja energii wiatrowej, napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne, maszty i anteny komunikacyjne, rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem oraz z powodu ścieków z gospodarstw domowych, obce gatunki inwazyjne roślin i zwierząt.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH060028 Zarośle – zagrożeniem jest

- zmiana sposobu użytkowania, drogi, autostrady - wszystkie drogi twarde/asfaltowe.
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH060070 Borowa Góra – zagrożeniem jest leśnictwo, zalesianie terenów otwartych, uprawa w tym zwiększenie obszarów rolnych, zarzucenie pasterstwa, brak wypasu, obce gatunki inwazyjne roślin i zwierząt.
- Użytek ekologiczny „Biała Góra” - zagrożeniem jest zmiana sposobu użytkowania, sukcesja w kierunku leśnym, penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.
- pomniki przyrody – zagrożeniem może być uszkodzenie lub zniszczenie, zanieczyszczenie gleby w pobliżu pomników, w przypadku roślinności stepowej sukcesja roślinności zaroślowej.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM I KRAJOWYM UWZGLĘDNIONE W OPRACOWYWANYM DOKUMENCIE

Podstawowym celem ochrony środowiska, ustanowionym na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, które zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu jest ochrona zasobów środowiska (wód, powietrza, powierzchni ziemi, zwierząt i roślin).

Aby ochrona zasobów środowiska mogła być prawidłowo realizowana w projekcie Planu uwzględniono wymagania aktualnie obowiązujących ustaw, w tym ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innych aktów prawnych i przepisów związanych z procesami inwestycyjnymi. Do takich przepisów należy wymóg przeprowadzenia procedury z zakresu oceny oddziaływania na środowisko, jako gwarancji zachowania standardów jakości środowiska. Przeprowadzenie procedur środowiskowych – oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – zapewnieni realizację działań stanowiących przeciwdziałanie ubytkom czy pogorszeniu stanu przyrody w szczególności cennych siedlisk, gatunków chronionych lub uzyskanie i wykonanie działań rekompensujących straty.

Akty prawa krajowego uwzględniają wytyczne, cele i zasady określone w aktach międzynarodowych w tym prawie Wspólnoty Europejskiej. W szczególności dotyczy to objęcia ochroną prawną siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory w ramach sieci obszarów NATURA 2000. Istotną zasadą realizowaną na mocy prawa krajowego zgodnie z wytycznymi UE jest wprowadzanie takich procedur i rozwiązań prawnych, aby z jednej strony zachować przyrodę w stanie nienaruszonym, a z drugiej umożliwić rozwój przy poszanowaniu interesu i opinii społeczności lokalnych.

Przy sporządzaniu Planu uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym dotyczące głównie:

- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.;
 - Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004;
 - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
 - Europejska Konwencja Krajobrazowa – Florencja 2000;
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi;
 - Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023;
 - Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r.;
 - Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
 - Dyrektywa powodziowa 2007/60/WE;
- ochrony powietrza określonych w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023;

- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.;
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych, tj.:
 - Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie składowisk odpadów;
 - Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023;
 - Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017;
- ochrony korytarzy ekologicznych - zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno-przestrzennej zgodnie z :
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego;
 - Ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004r.;
- utrzymania procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, różnorodności biologicznej, ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami oraz utrzymania i przywracania do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych zgodnie z:
 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
 - Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.;
 - Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem;
 - Konwencja o różnorodności biologicznej Rio de Janeiro z 1992;
- ochrony dzikiej fauny i flory oraz siedlisk naturalnych:
 - Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (2009/147/EW);
 - Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG);
 - Dyrektywa Rady w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (79/409/EWG);
 - Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej fauny i flory europejskiej oraz siedlisk;
 - Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 1979;
 - Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie - Londyn 4 grudnia 1991r. (Dz. U. nr 96 poz.1112 z dnia 3 grudnia 1999 r.)
 - Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego – Ramsar 1971;
- lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych, optymalizacji potrzeb transportowych, wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i zachowania proporcji pomiędzy terenami zainwestowanymi i biologicznie czynnymi zgodnie z:
 - Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008;
 - Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie;
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - Dyrektywa 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko;
 - Konwencja z Espoo z 1991r. o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście, transgranicznym.

7. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja zapisów Planu nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko z uwagi na:

- położenie terenów gminy nie w bezpośrednim sąsiedztwie granic państwa (odległość od wschodniej granicy kraju wynosi około 13 km);
- niewielką łączną powierzchnię terenów objętych Planem;
- brak lokalizacji inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko na dużą skalę;

W związku z powyższym nie prognozuje się dalekosiężnych (sięgających poza granice kraju) transgranicznych oddziaływań na środowisko.

8. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA

Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, w tym może powodować uciążliwości rozumiane jako wszelkie zjawiska wpływające ujemnie (negatywnie) na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi. Ten dyskomfort, niedogodności czy dysfunkcje środowiska są najczęściej wynikiem przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska.

Rodzaje przeznaczenia terenów objętych Planem to:

- 1) RM - tereny zabudowy zagrodowej;
- 2) U – tereny zabudowy usługowej,
- 3) MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 4) MN,U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej,
- 5) KD - tereny dróg publicznych,
- 6) KDW -tereny dróg wewnętrznych.

8.1. Oddziaływanie na ludzi

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu wprowadzanych przez plan obszarów. Są to obszary, które nie powodują tworzenia dominant, zatem nie będą powodowały obniżenia walorów krajobrazowych. Poza tym zlokalizowane są na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych. Realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wraz z towarzyszącymi im usługami, infrastrukturą techniczną i drogową służą zaspokojeniu potrzeb bytowych mieszkańców gminy.

Uciążliwości powstaną głównie na etapie realizacji inwestycji, natomiast po jej zakończeniu i w czasie eksploatacji będą miały niewielki stopień oddziaływania. Z fazą realizacji (zabudowa i zagospodarowanie nowych terenów czy stworzeniem niezbędnej do ich funkcjonowania infrastruktury) powstaną uciążliwości hałasowe oraz może wystąpić emisja wtórna pyłu ziemnego przy robotach ziemnych oraz emisja związana ze stosowaniem materiałów budowlanych tj. piasku, cementu, wapna. Ruch pojazdów mechanicznych realizujących dostawy materiałów budowlanych oraz później wyposażenia oraz maszyn i narzędzi budowlanych, spowoduje emisję spalin (dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, węglowodory, sadza) oraz hałas. Hałas powodowany pracą sprzętu budowlanego jest hałasem o natężeniu zmiennym w czasie w sposób nieregularny, zależny od chwilowych uwarunkowań, głównie od charakteru wykonywanych w danym momencie robót budowlanych. Oddziaływania związane z etapem budowy będą miały charakter bezpośredni, ale jedynie chwilowy lub krótkoterminowy i lokalny. Poza tym większość prac będzie wykonywane w dzień, gdy uciążliwości dla ludzi są najmniejsze.

Plan dopuszcza wyłącznie lokalizowanie nowych obiektów z uciążliwością w granicach władania terenem przez dysponenta obiektu. Istniejące i projektowane zagospodarowanie terenu w zakresie emisji wibracji, zanieczyszczenia powietrza, substancji zapachowych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego nie może powodować przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych oraz wywoływać konieczności ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Tereny te należy zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju,

a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Poza tym plan nakazuje stosowanie dostępnych rozwiązań technicznych i technologicznych eliminujących zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego i zdrowia ludzi, uwzględnienia w zagospodarowaniu terenu wymogów ochrony środowiska dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz zabezpieczenie przed przenikaniem zanieczyszczeń do gruntu. Poza tym Plan zakazuje lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. Powyższe zapisy mają na celu ochronę zdrowia i życia ludzi oraz spowodują, że oddziaływania nie będą miały charakteru znaczącego. Warunki i jakość życia mieszkańców w sąsiedztwie terenów nowopowstającej zabudowy usługowej nie ulegnie pogorszeniu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

W pobliżu analizowanych terenów zlokalizowana jest farma wiatrowa. Obszar objęty planem znajduje się poza zasięgiem oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych. Oddziaływania turbin wiatrowych będą miały charakter neutralny dla ludzi zamieszkujących na tym terenie i nie będą powodowały dodatkowych zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi.

Oddziaływania nie będą miały charakteru znaczącego – nie będą naruszać określonych standardów jakościowych powietrza, wód, gleb oraz ograniczać funkcji ekologicznych siedlisk przyrodniczych znajdujących się w sąsiedztwie. Proponowane kierunki zagospodarowania terenów nie wprowadzą dodatkowych, bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia ludzi. Można je zaliczyć do oddziaływań umiarkowanych i słabych, czyli na poziomie akceptowalnym.

8.2. Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Realizacja postanowień zmiany planu nie wpłynie na charakter i skalę problemów związanych z ochroną środowiska występujących na terenie gminy. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu wprowadzanych przez plan obszarów. Są to obszary zlokalizowane na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych.

Ze względu na sąsiedztwo terenów o podobnych funkcjach nie przewiduje się oddziaływań mogących zakłócić funkcjonowanie terenów o cennych walorach florystycznych i faunistycznych. Oddziaływanie związane z zagospodarowaniem osadniczym i usługowym będzie miało bardzo niewielki zakres na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną. Będą miały punktowy wpływ na otaczającą ją przestrzeń. Możliwość dogęszczenia zabudowy przyczyni się do dalszego zmniejszenia powierzchni terenów niezurbanizowanych, czyli biologicznie czynnych. Mimo utraty istniejących siedlisk nie prognozuje się istotnych negatywnych strat dla bioróżnorodności, gdyż przedmiotowe zmiany dotyczą niewielkich fragmentów przestrzeni oraz są to już tereny częściowo zabudowane. Są to stosunkowo niewielkie zmiany, które w skali gminy nie zmieniają stopnia rozdrobnienia powierzchni biologicznie czynnej, nie zaburzają dotychczasowego funkcjonowania środowiska oraz nie przekształcą siedlisk na dużą skalę.

Z tworzeniem nowej zabudowy związane jest to, że w wyniku prac budowlanych zostanie zniszczona częściowo szata roślinna (która następnie może zostać odbudowana po zakończeniu procesu budowlanego) ponadto prace budowlane będą powodowały wypłaszanie drobnych zwierząt. Obowiązek pozostawienia na działce minimalnej powierzchni biologicznie czynnej zapewnia utrzymanie standardów ochrony środowiska. Tereny wprowadzane w Planie znajdują się poza siedliskami przyrodniczymi – miejscami żerowiskowymi i miejscami bytowania chronionych zwierząt. Tereny objęte zmianą nie są wykorzystywane przez ptaki oraz inne gatunki chronione jako miejsca regularnego przebywania i rozrodu. Poza tym wszelkie działania inwestycyjne związane z budową oraz zmianą sposobu użytkowania istniejącej zabudowy i urządzeń z nią związanych winny spełniać wymagania ochrony środowiska i krajobrazu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Ustalenia projektu Planu w pełni sankcjonują aspekty środowiska przyrodniczego jako priorytetowych elementów kształtowania przestrzeni.

8.3. Oddziaływanie na wody

Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Realizacja nowego zainwestowania usługowego spowoduje niewielkie zwiększenie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz zwiększenie zapotrzebowania na wodę, co będzie powodowało odwadnianie terenu i okresowe przesuszanie. Infiltracja wód opadowych na fragmentach uszczelnionych nie będzie miała znaczenia dla użytkowania lokalnych zasobów wód podziemnych. Prace budowlane prowadzone podczas realizacji nowych inwestycji mogą w niewielki sposób wpłynąć na obniżenie poziomu zwierciadła wody gruntowej, ale nie będzie to oddziaływanie znaczące i może wystąpić wyłącznie lokalnie. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, umiarkowanie negatywny, ale o skali lokalnej.

Pozytywnym oddziaływaniem bezpośrednim, długoterminowym i stałym będzie docelowe zaopatrzenie w wodę z systemu wodociągowego, co ograniczy realizację indywidualnych, niekontrolowanych ujęć wód. Obowiązek podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej pozwoli zmniejszyć ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych oraz gruntu co również jest zjawiskiem korzystnym z punktu widzenia ochrony wód. Powinno to w wystarczający sposób ochronić przed negatywnymi skutkami ustaleń planistycznych na hydrosferę i zapobiec przekroczeniom dopuszczalnych norm. Nie przewiduje się ponadnormatywnych poborów wód podziemnych.

W obrębie obszaru objętego planem nie ma ustanowionych stref ochronnych ujęć wody ani obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Plan wprowadza zapisy, które są korzystne dla wód powierzchniowych i podziemnych. Obowiązuje uwzględnienie w zagospodarowaniu terenu wymogów ochrony środowiska dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem przez odpady i ścieki technologiczne. Plan zakazuje wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi, oraz nakazuje stosowanie dostępnych rozwiązań technicznych i technologicznych eliminujących zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego.

Są to zapisy korzystne dla ochrony wód, powodujące, że oddziaływania będą miały charakter co prawda bezpośredni, długoterminowy, stały, ale nie będą miały charakteru znaczącego i nie będą naruszać określonych standardów jakościowych wód.

Obszar Planu znajduje się w całości w strefie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość). Pozytywnym oddziaływaniem będzie to, że Plan nie wprowadza inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, przez co nie powinny powstać oddziaływania wpływające istotnie negatywnie na wody. W związku z tym nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na wody podziemne. Ustalenia projektu Planu nie stwarzają zagrożenia dla jakości i ilości wód kredowych GZWP oraz wód powierzchniowych a tym samym nie stwarzają zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych dla Jednolitej Części Wód Podziemnych Nr 121 i Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW2000726614591 Sołokija od źródeł do granic RP.

Ustalenia Planu są zgodne z celami środowiskowymi Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U 2016, poz. 1911).

Nie przewiduje się:

- pogorszenia stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu bądź potencjału ekologicznego dla wód powierzchniowych,

- pogorszenia stanu ilościowego i chemicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego i chemicznego dla wód podziemnych.

Zapisy Planu gwarantują ochronę wód przed wprowadzaniem do nich zanieczyszczeń co zapobiegnie pogorszeniu stanu wód. Plan zapewnia równowagę między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. Wprowadzenie obowiązku podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, odprowadzania ścieków do przydomowych oczyszczalni ścieków lub do zbiorników bezodpływowych z obowiązkiem wywozu do oczyszczalni ścieków pozwoli zmniejszyć ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych oraz gruntu co jest działaniem niezbędnym

dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka.

Oddziaływania na wody charakteryzowane są jako zarówno bezpośrednie jak i pośrednie, o różnym rozmieszczeniu czasowym, ale zawsze lokalnej skali.

8.4. Oddziaływanie na powietrze i klimat

Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

W przypadku wprowadzenia nowej zabudowy przewidywane jest zwiększenie rozmiarów emisji zanieczyszczeń atmosfery (gazów cieplowniczych, spalin, pyłów) wiążące się z funkcjonowaniem nowych obiektów budowlanych oraz natężeniem ruchu samochodowego. Powstanie pewna ilość (uzależniona od ilości i rodzaju powstających obiektów budowlanych) nowych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza, a zatem stan jego czystości może w bardzo niewielkim, praktycznie niezauważalnym stopniu pogorszyć się w stosunku do stanu istniejącego. Biorąc pod uwagę niewielki stopień rozszerzenia terenów budowlanych ponad już istniejące zagospodarowanie nie przewiduje się znacznego zwiększenia oddziaływań niż te, które występują obecnie. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Większość prac na etapie realizacji jak i eksploatacji obiektów będzie wykonywana w dzień, gdy uciążliwości dla ludzi są najmniejsze. Uciążliwości związane z transportem samochodowym, takie jak: zanieczyszczenie powietrza spalinami i zwiększenie zapylenia, hałas oraz zagrożenia wypadkowe będą ograniczone przestrzennie (okolice dróg, place budowy) i czasowo (okres budowy). Tak, więc nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych norm stężeń zanieczyszczeń pyłowo-gazowych w rejonie najbliższej zabudowy mieszkalnej. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, średnioterminowy, chwilowy, minimalnie negatywny.

Dla terenów wyznaczonych przez Plan wprowadzono obowiązek aby istniejące i projektowane zagospodarowanie terenu w zakresie emisji wibracji, zanieczyszczenia powietrza, substancji zapachowych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego nie powodowało przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych oraz nie wywoływało konieczności ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Dla poszczególnych terenów obowiązuje zagospodarowanie w sposób nie powodujący przekroczeń norm hałasu w terenach sąsiednich, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Biorąc pod uwagę te ustalenia oraz niewielki stopień rozszerzenia terenów budowlanych ponad już istniejące zagospodarowanie nie przewiduje się znacznego zwiększenia oddziaływań niż te, które występują obecnie. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Zaliczane do skumulowanych zmiany w klimacie lokalnym będą minimalne i nieodczuwalne dla człowieka oraz świata biotycznego i ograniczą się do nieznacznych zmian warunków termiczno - wilgotnościowych i anemologicznych spowodowanych zwiększeniem powierzchni sztucznych i wprowadzeniem obiektów kubaturowych. Nieznaczny wzrost poziomu hałasu można będzie prawdopodobnie zaobserwować w fazie realizacji jak i eksploatacji w obrębie ciągów komunikacji i terenów usług, których działalność wymaga częstych dostaw.

W pobliżu analizowanych terenów zlokalizowana jest farma wiatrowa. Obszar objęty planem znajduje się poza zasięgiem oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych. Oddziaływania turbin wiatrowych będą miały charakter neutralny.

Oddziaływania na środowisko związane z emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, emisją hałasu będą co prawda negatywne, ale nie będą miały charakteru znaczącego – nie będą naruszać określonych standardów jakościowych powietrza. Można je zaliczyć do oddziaływań umiarkowanych i słabych, czyli na poziomie akceptowalnym.

Realizacja planowanych inwestycji nie będzie miała wpływu na zmiany klimatyczne. Ustalenia projektu Planu uwzględniają cele i kierunki adaptacji do zmian klimatu.

8.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, gleby, kopaliny i zasoby naturalne

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Są to obszary zlokalizowane na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Najistotniejszym, negatywnym oddziaływaniem na gleby będzie ich bezpośrednie i stałe zajmowanie pod trwałe zainwestowanie budynkami mieszkalnymi, inwentarskimi i usługowymi. Najwyższą formę degradacji powierzchni ziemi stanowi zabudowa techniczna, która nie tylko redukuje powierzchnię glebową, ale również ogranicza wymianę gazową i wodną między atmosferą a pedosferą. W związku z realizacją nowego zainwestowania, oddziaływania wystąpią głównie na etapie inwestycyjnym. Dotyczyć będą: zmiany lokalnego ukształtowania terenu oraz przypowierzchniowych warstw geologicznych w wyniku prac realizacyjnych związanych z posadowieniem budynków, prowadzeniem ciągów komunikacyjnych oraz sieci uzbrojenia terenu, likwidacji i przekształcenia fizycznego pokrywy glebowej, zmianą aktualnego użytkowania gruntów i likwidacji istniejącej roślinności, głównie agrocenoz. Aby ograniczyć negatywne skutki tych prac powinno się powierzchnią warstwę gleby, zdjętą podczas prac budowlanych, powtórnie wykorzystać np. do niwelacji terenów drogowych, zagospodarowania całości terenu po zakończeniu budowy, w uprawie roślinnej, bądź przy zakładaniu zieleni urządzonej. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, w niewielkim stopniu negatywny.

Przeznaczenie terenów pod funkcje określone w projektowanym dokumencie nie powinno wiązać się z zanieczyszczeniem gleb lub ziemi, pod warunkiem prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Ewentualne zagrożenia związane są ze zjawiskami i incydentami, których wystąpienia nie można przewidzieć – awarie i katastrofy skutkujące wyciekami substancji zanieczyszczających i ich przedostawaniem się do gleby. Zapobieganie takim sytuacjom polega na przestrzeganiu przepisów i stosowaniu sprawnych urządzeń i maszyn.

Zakładając zastosowanie wszystkich zasad ochrony środowiska wyznaczonych w Planie oraz obowiązujących przepisach nie przewiduje się znaczących przekroczeń standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Nie przewiduje się wielkoskalowych przemieszczeń gruntu i istotnej zmiany ukształtowania powierzchni ziemi. Nie przewiduje się tu wytwarzania odpadów niebezpiecznych, których magazynowanie byłoby szkodliwe dla podłoża gruntowego.

Zaplanowane funkcje nie mają wpływu na budowę geologiczną i zasoby naturalne. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

8.6. Oddziaływanie na krajobraz

W Planie uwzględniono planowane zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W obszarze znajdują się obiekty kubaturowe. Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Wprowadzenie wyżej wymienionych funkcji spowoduje powstanie nowych form kubaturowych. Nastąpi zwiększenie oddziaływania na krajobraz ze względu na możliwość zabudowania większych powierzchni terenu, zajęcie powierzchni na nowe obiekty o większych gabarytach i przekształcenie powierzchni ziemi w czasie robót inwestycyjnych. Zmieniają się proporcje terenów zabudowanych do terenów otwartych. Jednakże będzie to miało niewielką skalę i będzie nawiązywać do zagospodarowania już istniejącego. Plan

wprowadza maksymalną powierzchnię zabudowy oraz narzuca parametry dla nowopowstających budynków dzięki czemu nie będą tworzyły się dominanty krajobrazowe. Nowa zabudowa będzie wkomponowana w już istniejące zagospodarowanie. Plan zakłada zagospodarowanie terenów w jak najwyższych standardach architektonicznych, w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. W terenach przeznaczonych pod zabudowę i związanych z usługami należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Oddziaływanie na krajobraz będzie niewielkie i nie będzie powodowało dużego dysonansu krajobrazowego.

8.7. Oddziaływanie na zabytki

Nie przewiduje się znaczącego, negatywnego wpływu ustaleń na zabytki, ponieważ w granicach objętych Planem i w obszarach znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie tego terenu nie występują żadne obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na obszarze objętym planem nie występują krajobrazy kulturowe oraz tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej. W obszarze Planu znajdują się stanowiska archeologiczne. W przypadku znalezienia przedmiotów, które posiadają cechy zabytku archeologicznego Plan wprowadza rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie negatywnych oddziaływań. Będą to oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe, stałe, neutralne.

8.8. Oddziaływanie na dobra materialne

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich stwierdzić należy jednoznacznie, że zapisy Planu służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przez tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług w nowym standardzie architektonicznym.

Realizacja Planu winna respektować prawo własności oraz prawo władania terenami, w stosunku do których Plan wprowadza zmiany użytkowania.

Oddziaływaniem pozytywnym, długoterminowym i stałym będzie zaspokajanie potrzeb mieszkańców poprzez wprowadzenie terenów usługowych i zabudowy.

Rozwój zagospodarowania spowoduje wzrost dochodów samorządu z tytułu podatków od nieruchomości, podatków od osób fizycznych i prawnych oraz potencjalnie od opłaty planistycznej. Będą to więc w przewadze pozytywne oddziaływania bezpośrednie, długotrwałe i stałe.

8.9. Oddziaływanie na obszary chronione w tym Natura 2000

Ustalenia Planu realizowane będą poza istniejącymi formami ochrony przyrody, które zostały wprowadzone w gminie Tomaszów Lubelski, co jest pozytywnym jego ustaleniem. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Tereny są już częściowo zabudowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu tych obszarów. Są to obszary, które nie powodują tworzenia dominant, zatem nie będą powodowały obniżenia walorów krajobrazowych. Poza tym zlokalizowane są na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych.

Są to obszary znajdujące się poza siedliskami przyrodniczymi – miejscami żerowiskowymi i miejscami bytowania zwierząt. Tereny objęte zmianą nie są wykorzystywane przez ptaki

oraz inne gatunki chronione jako miejsca regularnego przebywania i rozrodu, ze względu na położenie w strefie zurbanizowanej. Nie będą naruszać cennych walorów florystycznych i faunistycznych i nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na obszary chronione.

Ze względu na zaproponowane w Planie formy oraz skalę zagospodarowania, nie prognozuje się negatywnego wpływu na sieć NATURA 2000, w tym istniejące w graniach gminy obszary. Proponowane zapisy nie przewidują znaczącego rozwoju terenów zabudowanych, ani wprowadzenia obiektów tak znacząco oddziałujących na środowisko aby mogło to wpłynąć na cele ochronne obszarów NATURA 2000.

Zmiana przeznaczenia terenu nie wpłynie również na zachwianie spójności i integralności obszarów Natura 2000, gdyż nie będzie ograniczała drożności szlaków migracji ani wpływała w ten sposób pośrednio na łączność między wyznaczonymi obszarami Natura 2000. Inwestycje znajdujące się w analizowanym terenie mogą być realizowane i nie będą wywierały istotnego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony, spójność i integralność obszarów Natura 2000. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Wprowadzone w Planie obostrzenia powinny być wystarczające dla zabezpieczenia środowiska przed ewentualnymi skutkami funkcjonowania nowego zainwestowania.

Z analizy uwarunkowań ekofizjograficznych wynika, że brak prawdopodobieństwa wpływu na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych określonych przepisami Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) oraz zwierzęta chronione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz 2183).

Ustalenia Planu nie wpłyną znacząco na utratę siedlisk korytarza ekologicznego, ponieważ biegnie on dolinnymi fragmentami gminy. Drożny pozostaje zarówno korytarz ekologiczny, jak i elementy łącznikowe, gdyż wprowadzone zmiany lokowane są poza PSG.

Ustalenia Planu w pełni sankcjonują aspekty środowiska przyrodniczego jako priorytetowych elementów kształtowania przestrzeni.

Postanowienia projektu Planu nie wpłyną znacząco negatywnie na istniejące w gminie Tomaszów Lubelski korytarze ekologiczne oraz na powiązania przyrodnicze pomiędzy obszarami Natura 2000.

Nie prognozuje się, aby planowane funkcje mogły oddziaływać na obszary chronione w tym obszary Natura 2000.

9. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W celu minimalizowania uciążliwości funkcji proponowanych w Planie należy stosować przy ich realizacji najnowsze dostępne technologie i wysokiej jakości urządzenia i materiały. Ogólnie wymagana jest zgodność z zasadami rozwoju zrównoważonego i przepisami odrębnymi, a zmiany funkcji terenu nie mogą powodować przekroczeń standardów jakości środowiska.

Ustalenia Planu zakładają ochronę lokalnych interesów publicznych poprzez unormowanie i podporządkowanie działań inwestycyjnych wymogom zachowania ładu przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Zaproponowane przeznaczenie oraz zasady zagospodarowania poszczególnych terenów umożliwiają kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zapewniający ochronę środowiska, zdrowia ludzi oraz wartości kulturowych gminy.

Plan zakłada następujące zasady ochrony mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko:

- 1) w zakresie ochrony środowiska:
 - a) zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej;
 - b) w terenach przeznaczonych pod zabudowę zaleca się zachowanie istniejącej wartościowej zieleni;

- c) ustala się dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów oznaczonych symbolami przeznaczenia:
 - RM jak dla terenów przeznaczonych na cele zabudowy zagrodowej,
 - MN jak dla terenów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - MN,U jak dla terenów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- d) tereny nie wymienione w lit. c) nie wymagają ochrony przed hałasem, nie ustala się dla nich dopuszczalnych poziomów hałasu;
- e) dla poszczególnych terenów obowiązuje zagospodarowanie w sposób niepowodujący przekroczeń norm hałasu w terenach sąsiednich, zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- f) istniejące i projektowane zagospodarowanie terenów w zakresie emisji wibracji, zanieczyszczenia powietrza, substancji zapachowych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego nie może powodować przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych oraz wywoływać konieczność ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania;
- g) obowiązuje uwzględnienie w zagospodarowaniu terenu wymogów ochrony środowiska dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem przez odpady i ścieki technologiczne; obowiązuje zabezpieczenie przed przenikaniem zanieczyszczeń do gruntu, odwodnienie placu i odprowadzenie ścieków i wód skażonych na warunkach określonych w niniejszym planie;
- 2) w zakresie ochrony przyrody: wszystkie tereny objęte niniejszym planem znajdują się poza formami ochrony przyrody objętymi ochroną prawną;
- 3) tereny objęte planem znajdują się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość), w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: Sołokija od źródeł do granic RP o kodzie PLRW2000726614591 i w obrębie Jednolitej Części Wód Podziemnych Nr 121, dla których ochrona polega na zakazie lokalizacji inwestycji znacząco oddziałujących na wody podziemne i powierzchniowe ze względu na wytwarzane ścieki i odpady oraz emitowane pyły i gazy, w rozumieniu przepisów odrębnych, a także obowiązku utrzymania dobrego stanu jednolitych części wód podziemnych oraz osiągnięcia dobrego stanu jednolitej części wód powierzchniowych.

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- 1) tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską na mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
 - a) na obszarze objętym planem nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków,
 - b) planem objęty jest obszar na których występuje stanowisko archeologiczne Bujśce nr 2 (obszar AZP nr 95-90/39) wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków i wskazane do ochrony w gminnej ewidencji zabytków, w związku z czym prace ziemne prowadzone w obrębie wyznaczonego stanowiska archeologicznego wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru; na badania te należy uzyskać pozwolenie LKWZ, a planowane w obrębie stanowiska archeologicznego duże zamierzenia inwestycyjne m.in. związane z inwestycjami liniowymi (drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania, wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi,
- 2) tereny krajobrazów kulturowych: na obszarze objętym planem nie występują chronione krajobrazy kulturowe;
- 3) tereny i obiekty objęte ochroną, jako dobra kultury współczesnej: na obszarze objętym planem nie występują tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej;
- 4) jeżeli zostanie znaleziony przedmiot na terenach objętych niniejszą uchwałą, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, obowiązuje postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 5) ochronie planistycznej podlegają historyczne kapliczki, figury i krzyże przydrożne.

Poza tym plan wprowadza szereg innych rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko:

- 1) określa parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu w tym linie zabudowy, gabaryty obiektów i wskaźniki intensywności zabudowy, powierzchnię biologicznie czynną;
- 2) wyznacza granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 3) określa szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu;
- 4) określa zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym:
 - a) ustala realizację dróg pożarowych zapewniających swobodny dojazd dla jednostek straży pożarnej w przypadku obiektów tego wymagających;
 - b) ustala docelowo realizację sieci wodociągowej, w tym również do celów przeciwpożarowych, wraz z możliwością jej konserwacji, remontów i wdrażania najnowszych rozwiązań technicznych istniejących sieci i urządzeń, a następnie poprzez jej rozbudowę w oparciu o systemy istniejące;
 - c) do czasu wybudowania sieci wodociągowej dopuszcza zaopatrzenie budynków w wodę z ujęć indywidualnych; po wybudowaniu sieci wodociągowej obowiązuje podłączenie do niej wszystkich budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi w przyłączy wodociągowe umożliwiające pobór wody zgodny z funkcją i sposobem zagospodarowania;
 - d) ustala odprowadzanie ścieków w sposób niepowodujący zagrożenia dla jakości wód podziemnych,
 - e) dopuszcza realizację sieci kanalizacji sanitarnej wraz z możliwością jej konserwacji, remontów i wdrażania najnowszych rozwiązań technicznych istniejących sieci i urządzeń oraz rozbudowę sieci w oparciu o systemy istniejące;
 - f) dopuszcza do czasu wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych z obowiązkiem wywozu do oczyszczalni ścieków lub do przydomowych oczyszczalni ścieków; po wybudowaniu sieci kanalizacji sanitarnej obowiązuje podłączenie do niej budynków mieszkalnych, usługowych i mieszkalno-usługowych odprowadzających ścieki do zbiorników bezodpływowych;
 - g) zabrania odprowadzania ciekłych odchodów zwierzęcych do gruntu; w zabudowie zagrodowej w której prowadzony jest chów lub hodowla zwierząt obowiązuje zastosowanie rozwiązań wynikających z przepisów odrębnych;
 - h) zabrania odprowadzania płynnych odchodów zwierzęcych oraz odsiąków z obornika do zbiorników bezodpływowych, w których gromadzone są ścieki bytowe;
 - i) ustala odprowadzenia wód opadowych na tereny nieutwardzone stanowiące naturalny odbiornik wód opadowych a z terenów dróg do rowów przydrożnych;
 - j) dopuszcza retencjonowanie wód opadowych i roztopowych w małych zbiornikach – stawach, realizowanych na terenie działek budowlanych;
 - k) ustala obowiązek zapewnienia prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów stałych, gromadzonych na terenie własnej działki lub w miejscach wyznaczonych przez organy gminy, do czasu ich wywozu;
 - l) ustala docelowe stosowanie paliw niskoemisyjnych jako źródeł zaopatrzenia w ciepło (np. gaz, olej opałowy, biomasa itp.) – zmiany struktury zużycia nośników energii z węgla na gaz ziemny lub zastosowanie innych paliw niskoemisyjnych jako źródeł zaopatrzenia w ciepło.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 23 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017r., poz. 1073 z późniejszymi zmianami) organ sporządzający Plan zobowiązany jest na przeprowadzenie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji

postanowień projektowanego dokumentu.

Zgodnie z art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska.

Wyniki prowadzonego monitoringu prezentowane są w Raportach o stanie środowiska, wydawanych w formie ogólnodostępnej publikacji, ale źródłami danych w tym zakresie mogą też być: Wojewódzka Baza Danych (prowadzona przez Marszałka Województwa), źródła administracyjne wynikające z obowiązków sprawozdawczych lub zapisów ustawowych (decyzje, zezwolenia, pozwolenia) czy badania statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe warunki monitoringu powinny być opracowywane na etapie przygotowania dokumentacji dla poszczególnych elementów infrastruktury, zagospodarowania terenu, w tym szczególnie dla przedsięwzięć mających wpływ na środowisko. Powinny także zawierać zestaw odpowiednich wskaźników umożliwiających nadzór nad prawidłową realizacją zadania oraz źródeł ich pozyskania i wykonywania oceny. Zbiór takich indykatorów powinien obejmować wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania. Jednostkami odpowiedzialnymi za prowadzenie takiego monitoringu powinny być instytucje związane z gospodarką wodną, zarząd dróg, urząd gminy, starostwo powiatowe, szczególnie w zakresie ochrony przyrody, Lasy Państwowe, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. PPN, IMGW, WWF i inne. Pośrednio efekty i skutki środowiskowe realizacji Planu mogą znaleźć odzwierciedlenie w kolejnych raportach instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w województwie, np.: WIOŚ w zakresie hałasu, ochrony powietrza i wód, Państwowego Instytutu Geologicznego (wody podziemne) i innych.

11. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko mówi, że zakres prognozy oddziaływania na środowisko powinien przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań przyjętych w projekcie Planu (w szczególności w odniesieniu do obszarów Natura 2000).

W przypadku Planu lokalizacja projektowanych funkcji wynika z konkretnych sugestii inwestorów i właścicieli działek oraz urzędu gminy. Tereny objęte opracowaniem obejmują obszary, na których było zapotrzebowanie na zmianę funkcji. Plan został dostosowany do zaistniałych potrzeb społeczeństwa i ściśle określonych lokalizacji.

Analizowane tereny znajdują się poza obszarami Natura 2000.

Reasumując rozwiązania zaproponowane w projektowanym dokumencie są najbardziej racjonalne, przyniosą najwięcej korzyści i jednocześnie nie będą miały wpływu lub będą w niewielkim stopniu oddziaływać negatywnie na środowisko i obszary Natura 2000.

12. PODSUMOWANIE

Celem prognozy jest określenie wpływu ustaleń Planu na środowisko. Ma ona na celu wykazanie i określenie charakteru prawdopodobnych skutków i oddziaływań na środowisko przyrodniczo-kulturowe, które mogą być spowodowane realizacją zalecanych lub dopuszczonych przez plan sposobów zagospodarowania terenu.

Przedmiotem oceny prognostycznej są ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski.

Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

Analiza istniejącego stanu środowiska w kontekście proponowanych kierunków zagospodarowania dała podstawy do wyodrębnienia zarówno pozytywnych pod względem ekologicznym jak i negatywnych kierunków zagospodarowania, mogących w efekcie przynieść pogorszenie stanu środowiska.

Probleмами ochrony środowiska istotnymi z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu są naturalne procesy degradacji środowiska jak też działalność człowieka.

Oddziaływania ustaleń projektu Planu wynikają z faktu wykorzystania zasobów (powierzchni ziemi i krajobrazu, poboru wód podziemnych) oraz odprowadzania ścieków, emisji zanieczyszczeń z systemów grzewczych i silników spalinowych, wytwarzania odpadów, generowania hałasu oraz z zajęcia siedlisk przyrodniczych. Nie będą one jednak miały charakteru znaczącego – nie będą naruszać określonych standardów jakościowych powietrza, wód, gleb oraz ograniczać funkcji ekologicznych siedlisk przyrodniczych znajdujących się w sąsiedztwie. Można je zaliczyć do oddziaływań umiarkowanych i słabych, czyli na poziomie akceptowalnym.

Ustalenia Planu zakładają ochronę lokalnych interesów publicznych poprzez unormowanie i podporządkowanie działań inwestycyjnych wymogom zachowania ładu przestrzennego oraz ukształtowanie prawidłowego układu komunikacyjnego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Zaproponowane przeznaczenie oraz zasady zagospodarowania poszczególnych terenów umożliwiają kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zapewniający ochronę środowiska i zdrowia ludzi.

Prognoza w szczególności określa, analizuje i ocenia przewidywane oddziaływania na środowisko w tym m. in. na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, a także system przyrodniczy i powiązania przyrodnicze obszaru oraz prawne formy ochrony przyrody w kontekście wprowadzonych terenów.

Po analizie wszystkich uwarunkowań można stwierdzić, że:

- Proponowane kierunki zagospodarowania terenów nie wprowadzą dodatkowych, bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi. Warunki i jakość życia mieszkańców w sąsiedztwie terenów wprowadzanych przez Plan nie ulegną pogorszeniu. Tereny te przyczynią się do zwiększenia ilości miejsc pracy.
- Oddziaływanie związane z zagospodarowaniem nowych terenów nie będzie miało znaczącego wpływu na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną. Plan zaleca zachowanie istniejącej wartościowej zieleni.
- Rozszerzenie zainwestowania spowoduje powstanie nowych form kubaturowych, zredukuje powierzchnię glebową oraz spowoduje niewielkie zwiększenie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz zwiększenie zapotrzebowania na wodę, co będzie powodowało odwadnianie terenu i okresowe przesuszenie w mikroskali. Infiltracja wód opadowych na fragmentach uszczelnionych nie będzie miała znaczenia dla użytkowania lokalnych zasobów wód podziemnych.
- Najistotniejszym, negatywnym oddziaływaniem na gleby będzie ich bezpośrednie i stałe zajmowanie pod trwałe zainwestowanie budynkami. W przypadku wprowadzenia nowych obiektów kubaturowych przewidywane jest niewielkie zwiększenie rozmiarów emisji zanieczyszczeń atmosfery (gazów cieplowniczych, spalin, pyłów) oraz powstaną uciążliwości hałasowe wiążące się z budową i funkcjonowaniem nowych obiektów budowlanych oraz natężeniem ruchu samochodowego. Będą to jednak oddziaływania mające skalę lokalną nie powodujące dodatkowych zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi (na terenie objętym projektem oraz na terenach pozostających w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji jego ustaleń).
- Zaliczane do skumulowanych zmiany w klimacie lokalnym będą minimalne i nieodczuwalne dla człowieka oraz świata biotycznego i ograniczą się do nieznacznych zmian warunków termiczno-wilgotnościowych i anemologicznych spowodowanych zwiększeniem powierzchni sztucznych i wprowadzeniem obiektów kubaturowych.
- W związku z realizacją nowego zainwestowania, oddziaływania wystąpią głównie na etapie inwestycyjnym. Dotyczyć będą: zmiany lokalnego ukształtowania terenu oraz przypowierzchniowych warstw geologicznych w wyniku prac realizacyjnych związanych z posadowieniem budynków oraz sieci uzbrojenia terenu, likwidacji i przekształcenia fizycznego pokrywy glebowej, zmiany aktualnego użytkowania gruntów i likwidacji istniejącej roślinności.
- Plan określa parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu w tym linie zabudowy, gabaryty obiektów i wskaźniki intensywności zabudowy, powierzchnię biologicznie czynną, dlatego nowa zabudowa nie będzie powodowała powstawania dominant krajobrazowych.
- Rozwój zagospodarowania może spowodować wzrost dochodów samorządu z tytułu

podatków od nieruchomości, podatków od osób fizycznych i prawnych oraz potencjalnie od opłaty planistycznej.

- Nie przewiduje się znaczącego, negatywnego wpływu ustaleń na zabytki, ponieważ nie występują obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków, krajobrazy kulturowe oraz tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej.
- Ustalenia Planu realizowane będą poza istniejącymi formami ochrony przyrody, które zostały wprowadzone w gminie Tomaszów Lubelski. Nie będą naruszać cennych walorów florystycznych i faunistycznych i nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na obszary chronione.
- Ustalenia projektu Planu w pełni sankcjonują aspekty środowiska przyrodniczego jako priorytetowych elementów kształtowania przestrzeni.

W wyniku przeprowadzonych analiz i ocen stwierdzono w prognozie, iż wyznaczone w planie funkcje będą miały w przewadze wpływ neutralny (brak wpływu, wpływ nieznaczący) pozytywny lub w niewielkim stopniu negatywny (rozumiany, jako oddziaływanie zauważalne, lecz nie powodujące naruszenia standardów środowiskowych). Generalnie nie przewiduje się oddziaływań znacząco negatywnych tj. powodujących zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, istotnych barier dla migracji, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym obszarów Natura 2000. Nie stwierdza się też transgranicznych oddziaływań ustaleń zmian planu.

W celu przeciwdziałania potencjalnym negatywnym skutkom oddziaływań, wynikających z ustaleń Planu, na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego wprowadzono szereg proekologicznych zapisów.

Powyższe stwierdzenia są uwarunkowane wypełnieniem wszystkich nakazów i zakazów Planu. Efektywne i pełne wdrożenie ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego gminy Tomaszów Lubelski powinno stanowić wystarczające zabezpieczenie przed potencjalnymi negatywnymi, zmianami w środowisku przyrodniczym.

Zaproponowane w projektowanym dokumencie funkcje i wybrane lokalizacje zapewniają możliwość ochrony trwałości podstawowych procesów przyrodniczych oraz warunków odnawialności zasobów środowiska. Można stwierdzić, że planowane inwestycje rozmieszczone zostały w sposób eliminujący lub ograniczający do minimum zagrożenia i negatywne oddziaływania, co potwierdził szczegółowo przeanalizowany stan i cechy elementów przyrodniczych oraz określenie wielkości i zasięgów zagrożeń dla przyrody, geoekosystemu i ludzi. Zapisy Planu generalnie są poprawne w kwestii ochrony szeroko rozumianego środowiska (m. in. gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, stref ochronnych ujęć wód) zarówno w kwestii ustaleń jak i granic obszarów funkcyjnych. W Planie uwzględnione zostały cele i zasady ochrony środowiska szczebla krajowego i międzynarodowego (w tym wspólnotowego), prognoza nie wykazała drastycznych sprzeczności wynikających z unormowań prawnych wymagających radykalnych zmian projektu dokumentu.

Zgodnie z obowiązującym prawem organ sporządzający miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zobowiązany jest przynajmniej raz w czasie kadencji Rady Gminy na przeprowadzenie analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Po zastosowaniu wszystkich, wymienionych działań łagodzących i ograniczających niepożądany wpływ na środowisko plan miejscowy nie powinien oddziaływać w sposób znacząco negatywny. Rozwiązania zaproponowane w projektowanym dokumencie są najbardziej racjonalne, przyniosą najwięcej korzyści (zwłaszcza dla mieszkańców gminy) i jednocześnie nie będą miały wpływu na środowisko i obszary Natura 2000.

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem oceny prognostycznej są ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski.

Celem Prognozy jest określenie charakteru prawdopodobnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą być spowodowane realizacją zalecanych lub dopuszczonych przez Plan sposobów zagospodarowania i użytkowania terenu. Opracowanie wskazuje nie tylko potencjalne zagrożenia, których nie udało się wyeliminować w procesie planowania, będącego wynikiem optymalnego pogodzenia celów społeczno-ekonomicznych z ekologicznymi, lecz również możliwości generowania przez Plan pozytywnych przekształceń środowiska. Rolą tego opracowania jest minimalizacja szkodliwych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, które mogą zachodzić w wyniku realizacji ustaleń Planu, a także uzasadnienie decyzji przestrzennych podjętych w Planie.

Podstawę prawną Prognozy oddziaływania na środowisko stanowi:

●Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017r., poz. 1073 z późniejszymi zmianami).

●Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (Dz. U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

Zakres niniejszej prognozy został podyktowany wymaganiami ustawy z dnia 03 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

Ponadto został uzgodniony przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Zamościu znak pisma WSTIII.411.27.2017.KŁ z dnia 30 czerwca 2017r., oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Lubelskim znak pisma ONS-NZ.700/45/2017 z dnia 22 czerwca 2017r., w kwestii ustalenia stopnia szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie.

Zakres terytorialny opracowania obejmuje tereny objęte projektem i tereny sąsiednie w obszarze, na którym mogłyby skutkować ustalenia niniejszego Planu.

Analiza istniejącego stanu środowiska w kontekście proponowanych kierunków zagospodarowania dała podstawy do wyodrębnienia zarówno pozytywnych pod względem ekologicznym jak i negatywnych kierunków zagospodarowania, mogących w efekcie przynieść pogorszenie stanu środowiska.

Problemami ochrony środowiska istotnymi z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu są naturalne procesy degradacji środowiska jak i też działalność człowieka.

Rodzaje przeznaczenia terenów objętych Planem to:

- 1) RM - tereny zabudowy zagrodowej;
- 2) U – tereny zabudowy usługowej,
- 3) MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- 4) MN,U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej,
- 5) KD - tereny dróg publicznych,
- 6) KDW - tereny dróg wewnętrznych.

Oddziaływanie na ludzi

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu wprowadzanych przez plan obszarów. Są to obszary, które nie powodują tworzenia dominant, zatem nie będą powodowały obniżenia walorów krajobrazowych. Poza tym zlokalizowane są na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych. Realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wraz z towarzyszącymi im

usługami, infrastrukturą techniczną i drogową służą zaspokojeniu potrzeb bytowych mieszkańców gminy.

Uciążliwości powstaną głównie na etapie realizacji inwestycji, natomiast po jej zakończeniu i w czasie eksploatacji będą miały niewielki stopień oddziaływania. Z fazą realizacji (zabudowa i zagospodarowanie nowych terenów czy stworzeniem niezbędnej do ich funkcjonowania infrastruktury) powstaną uciążliwości hałasowe oraz może wystąpić emisja wtórna pyłu ziemnego przy robotach ziemnych oraz emisja związana ze stosowaniem materiałów budowlanych tj. piasku, cementu, wapna. Ruch pojazdów mechanicznych realizujących dostawy materiałów budowlanych oraz później wyposażenia oraz maszyn i narzędzi budowlanych, spowoduje emisję spalin (dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, węglowodory, sadza) oraz hałas. Hałas powodowany pracą sprzętu budowlanego jest hałasem o natężeniu zmiennym w czasie w sposób nieregularny, zależny od chwilowych uwarunkowań, głównie od charakteru wykonywanych w danym momencie robót budowlanych. Większość prac będzie wykonywane w dzień, gdy uciążliwości dla ludzi są najmniejsze.

Plan dopuszcza wyłącznie lokalizowanie nowych obiektów z uciążliwością w granicach władania terenem przez dysponenta obiektu. Istniejące i projektowane zagospodarowanie terenu w zakresie emisji wibracji, zanieczyszczenia powietrza, substancji zapachowych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego nie może powodować przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych oraz wywoływać konieczności ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Tereny te należy zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Poza tym plan nakazuje stosowanie dostępnych rozwiązań technicznych i technologicznych eliminujących zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego i zdrowia ludzi, uwzględnienia w zagospodarowaniu terenu wymogów ochrony środowiska dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz zabezpieczenie przed przenikaniem zanieczyszczeń do gruntu. Poza tym Plan zakazuje lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. Powyższe zapisy mają na celu ochronę zdrowia i życia ludzi oraz spowodują, że oddziaływania nie będą miały charakteru znaczącego. Warunki i jakość życia mieszkańców w sąsiedztwie terenów nowopowstającej zabudowy usługowej nie ulegnie pogorszeniu.

W pobliżu analizowanych terenów zlokalizowana jest farma wiatrowa. Obszar objęty planem znajduje się poza zasięgiem oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych. Oddziaływania turbin wiatrowych będą miały charakter neutralny dla ludzi zamieszkujących na tym terenie i nie będą powodowały dodatkowych zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi.

Oddziaływania nie będą miały charakteru znaczącego – nie będą naruszać określonych standardów jakościowych powietrza, wód, gleb oraz ograniczać funkcji ekologicznych siedlisk przyrodniczych znajdujących się w sąsiedztwie. Proponowane kierunki zagospodarowania terenów nie wprowadzą dodatkowych, bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia ludzi. Można je zaliczyć do oddziaływań umiarkowanych i słabych, czyli na poziomie akceptowalnym.

Oddziaływanie na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną

Realizacja postanowień zmiany planu nie wpłynie na charakter i skalę problemów związanych z ochroną środowiska występujących na terenie gminy. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu wprowadzanych przez plan obszarów. Są to obszary zlokalizowane na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych.

Ze względu na sąsiedztwo terenów o podobnych funkcjach nie przewiduje się oddziaływań mogących zakłócić funkcjonowanie terenów o cennych walorach florystycznych

i faunistycznych. Oddziaływanie związane z zagospodarowaniem osadniczym i usługowym będzie miało bardzo niewielki zakres na szatę roślinną, świat zwierzęcy i różnorodność biologiczną. Będą miały punktowy wpływ na otaczającą ją przestrzeń. Możliwość dogęszczenia zabudowy przyczyni się do dalszego zmniejszenia powierzchni terenów niezurbanizowanych, czyli biologicznie czynnych. Mimo utraty istniejących siedlisk nie prognozuje się istotnych negatywnych strat dla bioróżnorodności, gdyż przedmiotowe zmiany dotyczą niewielkich fragmentów przestrzeni oraz są to już tereny częściowo zabudowane. Są to stosunkowo niewielkie zmiany, które w skali gminy nie zmienią stopnia rozdrobnienia powierzchni biologicznie czynnej, nie zaburzają dotychczasowego funkcjonowania środowiska oraz nie przekształcą siedlisk na dużą skalę.

Z tworzeniem nowej zabudowy związane jest to, że w wyniku prac budowlanych zostanie zniszczona częściowo szata roślinna (która następnie może zostać odbudowana po zakończeniu procesu budowlanego) ponadto prace budowlane będą powodowały wypłaszanie drobnych zwierząt. Obowiązek pozostawienia na działce minimalnej powierzchni biologicznie czynnej zapewnia utrzymanie standardów ochrony środowiska. Tereny wprowadzane w Planie znajdują się poza siedliskami przyrodniczymi – miejscami żerowiskowymi i miejscami bytowania chronionych zwierząt. Tereny objęte zmianą nie są wykorzystywane przez ptaki oraz inne gatunki chronione jako miejsca regularnego przebywania i rozrodu. Poza tym wszelkie działania inwestycyjne związane z budową oraz zmianą sposobu użytkowania istniejącej zabudowy i urządzeń z nią związanych winny spełniać wymagania ochrony środowiska i krajobrazu.

Ustalenia projektu Planu w pełni sankcjonują aspekty środowiska przyrodniczego jako priorytetowych elementów kształtowania przestrzeni.

Oddziaływanie na wody

Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Realizacja nowego zainwestowania usługowego spowoduje niewielkie zwiększenie powierzchni nieprzepuszczalnych oraz zwiększenie zapotrzebowania na wodę, co będzie powodowało odwadnianie terenu i okresowe przesuszanie. Infiltracja wód opadowych na fragmentach uszczelnionych nie będzie miała znaczenia dla użytkowania lokalnych zasobów wód podziemnych. Prace budowlane prowadzone podczas realizacji nowych inwestycji mogą w niewielki sposób wpłynąć na obniżenie poziomu zwierciadła wody gruntowej, ale nie będzie to oddziaływanie znaczące i może wystąpić wyłącznie lokalnie.

Pozytywnym oddziaływaniem będzie docelowe zaopatrzenie w wodę z systemu wodociągowego, co ograniczy realizację indywidualnych, niekontrolowanych ujęć wód. Obowiązek podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej pozwoli zmniejszyć ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych oraz gruntu co również jest zjawiskiem korzystnym z punktu widzenia ochrony wód. Powinno to w wystarczający sposób ochronić przed negatywnymi skutkami ustaleń planistycznych na hydrosferę i zapobiec przekroczeniom dopuszczalnych norm. Nie przewiduje się ponadnormatywnych poborów wód podziemnych.

W obrębie obszaru objętego planem nie ma ustanowionych stref ochronnych ujęć wody ani obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Plan wprowadza zapisy, które są korzystne dla wód powierzchniowych i podziemnych. Obowiązuje uwzględnienie w zagospodarowaniu terenu wymogów ochrony środowiska dotyczących ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem przez odpady i ścieki technologiczne. Plan zakazuje wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi, oraz nakazuje stosowanie dostępnych rozwiązań technicznych i technologicznych eliminujących zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego.

Są to zapisy korzystne dla ochrony wód, powodujące, że oddziaływania nie będą miały charakteru znaczącego i nie będą naruszać określonych standardów jakościowych wód.

Obszar Planu znajduje się w całości w strefie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość). Pozytywnym oddziaływaniem będzie to, że Plan nie wprowadza inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, przez co nie powinny powstać oddziaływania wpływające istotnie negatywnie na wody. W związku z tym nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na wody podziemne. Ustalenia projektu Planu nie stwarzają zagrożenia dla jakości i ilości wód kredowych GZWP oraz wód

powierzchniowych a tym samym nie stwarzają zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych dla Jednolitej Części Wód Podziemnych Nr 121 i Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW2000726614591 Sołokija od źródeł do granic RP.

Ustalenia Planu są zgodne z celami środowiskowymi Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U 2016, poz. 1911).

Nie przewiduje się:

-pogorszenia stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu bądź potencjału ekologicznego dla wód powierzchniowych,

-pogorszenia stanu ilościowego i chemicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego i chemicznego dla wód podziemnych.

Zapisy Planu gwarantują ochronę wód przed wprowadzaniem do nich zanieczyszczeń co zapobiegnie pogorszeniu stanu wód. Plan zapewnia równowagę między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan. Wprowadzenie obowiązku podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej, odprowadzania ścieków do przydomowych oczyszczalni ścieków lub do zbiorników bezodpływowych z obowiązkiem wywozu do oczyszczalni ścieków pozwoli zmniejszyć ilość ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych oraz gruntu co jest działaniem niezbędnym dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka.

Oddziaływania na wody charakteryzowane są jako zarówno bezpośrednie jak i pośrednie, o różnym rozmieszczeniu czasowym, ale zawsze lokalnej skali.

Oddziaływanie na powietrze i klimat

Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

W przypadku wprowadzenia nowej zabudowy przewidywane jest zwiększenie rozmiarów emisji zanieczyszczeń atmosfery (gazów cieplowniczych, spalin, pyłów) wiążące się z funkcjonowaniem nowych obiektów budowlanych oraz natężeniem ruchu samochodowego. Powstanie pewna ilość (uzależniona od ilości i rodzaju powstających obiektów budowlanych) nowych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza, a zatem stan jego czystości może w bardzo niewielkim, praktycznie niezauważalnym stopniu pogorszyć się w stosunku do stanu istniejącego. Biorąc pod uwagę niewielki stopień rozszerzenia terenów budowlanych ponad już istniejące zagospodarowanie nie przewiduje się znacznego zwiększenia oddziaływań niż te, które występują obecnie.

Większość prac na etapie realizacji jak i eksploatacji obiektów będzie wykonywana w dzień, gdy uciążliwości dla ludzi są najmniejsze. Uciążliwości związane z transportem samochodowym, takie jak: zanieczyszczenie powietrza spalinami i zwiększenie zapylenia, hałas oraz zagrożenia wypadkowe będą ograniczone przestrzennie (okolice dróg, place budowy) i czasowo (okres budowy). Tak, więc nie przewiduje się przekroczeń dopuszczalnych norm stężeń zanieczyszczeń pyłowo-gazowych w rejonie najbliższej zabudowy mieszkalnej.

Dla terenów wyznaczonych przez Plan wprowadzono obowiązek aby istniejące i projektowane zagospodarowanie terenu w zakresie emisji wibracji, zanieczyszczenia powietrza, substancji zapachowych, niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego nie powodowało przekroczeń obowiązujących standardów środowiskowych określonych w przepisach odrębnych oraz nie wywoływało konieczności ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania. Dla poszczególnych terenów obowiązuje zagospodarowanie w sposób nie powodujący przekroczeń norm hałasu w terenach sąsiednich, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Biorąc pod uwagę te ustalenia oraz niewielki stopień rozszerzenia terenów budowlanych ponad już istniejące zagospodarowanie nie przewiduje się znacznego zwiększenia oddziaływań niż te, które występują obecnie.

Zaliczane do skumulowanych zmiany w klimacie lokalnym będą minimalne i nieodczuwalne dla człowieka oraz świata biotycznego i ograniczą się do nieznacznych zmian warunków termiczno - wilgotnościowych i anemologicznych spowodowanych zwiększeniem powierzchni sztucznych

i wprowadzeniem obiektów kubaturowych. Nieznaczny wzrost poziomu hałasu można będzie prawdopodobnie zaobserwować w fazie realizacji jak i eksploatacji w obrębie ciągów komunikacji i terenów usług, których działalność wymaga częstych dostaw.

W pobliżu analizowanych terenów zlokalizowana jest farma wiatrowa. Obszar objęty planem znajduje się poza zasięgiem oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych.

Oddziaływania na środowisko związane z emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, emisją hałasu będą co prawda negatywne, ale nie będą miały charakteru znaczącego – nie będą naruszać określonych standardów jakościowych powietrza. Można je zaliczyć do oddziaływań umiarkowanych i słabych, czyli na poziomie akceptowalnym.

Realizacja planowanych inwestycji nie będzie miała wpływu na zmiany klimatyczne. Ustalenia projektu Planu uwzględniają cele i kierunki adaptacji do zmian klimatu.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, gleby, kopaliny i zasoby naturalne

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Są to obszary zlokalizowane na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Najistotniejszym, negatywnym oddziaływaniem na gleby będzie ich bezpośrednie i stałe zajmowanie pod trwałe zainwestowanie budynkami mieszkalnymi, inwentarskimi i usługowymi. Najwyższą formę degradacji powierzchni ziemi stanowi zabudowa techniczna, która nie tylko redukuje powierzchnię glebową, ale również ogranicza wymianę gazową i wodną między atmosferą a pedosferą. W związku z realizacją nowego zainwestowania, oddziaływania wystąpią głównie na etapie inwestycyjnym. Dotyczyć będą: zmiany lokalnego ukształtowania terenu oraz przypowierzchniowych warstw geologicznych w wyniku prac realizacyjnych związanych z posadowieniem budynków, prowadzeniem ciągów komunikacyjnych oraz sieci uzbrojenia terenu, likwidacji i przekształcenia fizycznego pokrywy glebowej, zmianą aktualnego użytkowania gruntów i likwidacji istniejącej roślinności, głównie agrocenoz. Aby ograniczyć negatywne skutki tych prac powinno się powierzchnią warstwę gleby, zdjętą podczas prac budowlanych, powtórnie wykorzystać np. do niwelacji terenów drogowych, zagospodarowania całości terenu po zakończeniu budowy, w uprawie roślinnej, bądź przy zakładaniu zieleni urządzonej.

Przeznaczenie terenów pod funkcje określone w projektowanym dokumencie nie powinno wiązać się z zanieczyszczeniem gleb lub ziemi, pod warunkiem prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Ewentualne zagrożenia związane są ze zjawiskami i incydentami, których wystąpienia nie można przewidzieć – awarie i katastrofy skutkujące wyciekami substancji zanieczyszczających i ich przedostawaniem się do gleby. Zapobieganie takim sytuacjom polega na przestrzeganiu przepisów i stosowaniu sprawnych urządzeń i maszyn.

Zakładając zastosowanie wszystkich zasad ochrony środowiska wyznaczonych w Planie oraz obowiązujących przepisach nie przewiduje się znaczących przekroczeń standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Nie przewiduje się wielkoskalowych przemieszczeń gruntu i istotnej zmiany ukształtowania powierzchni ziemi. Nie przewiduje się tu wytwarzania odpadów niebezpiecznych, których magazynowanie byłoby szkodliwe dla podłoża gruntowego.

Zaplanowane funkcje nie mają wpływu na budowę geologiczną i zasoby naturalne.

Oddziaływanie na krajobraz

W Planie uwzględniono planowane zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. Analizowane tereny częściowo są już zainwestowane. Niezależnie od uchwalenia planu będzie istniała możliwość lokalizowania

nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W obszarze znajdują się obiekty kubaturowe. Zakres oddziaływań niezależnie od uchwalenia zmian Planu będzie miał podobny charakter. Wprowadzenie wyżej wymienionych funkcji spowoduje powstanie nowych form kubaturowych. Nastąpi zwiększenie oddziaływania na krajobraz ze względu na możliwość zabudowania większych powierzchni terenu, zajęcie powierzchni na nowe obiekty o większych gabarytach i przekształcenie powierzchni ziemi w czasie robót inwestycyjnych. Zmieniają się proporcje terenów zabudowanych do terenów otwartych. Jednakże będzie to miało niewielką skalę i będzie nawiązywać do zagospodarowania już istniejącego. Plan wprowadza maksymalną powierzchnię zabudowy oraz narzuca parametry dla nowopowstających budynków dzięki czemu nie będą tworzyły się dominanty krajobrazowe. Nowa zabudowa będzie wkomponowana w już istniejące zagospodarowanie. Plan zakłada zagospodarowanie terenów w jak najwyższych standardach architektonicznych, w nawiązaniu do lokalnej tradycji budowlanej, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. W terenach przeznaczonych pod zabudowę i związanych z usługami należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów. Oddziaływanie na krajobraz będzie niewielkie i nie będzie powodowało dużego dysonansu krajobrazowego.

Oddziaływanie na zabytki

Nie przewiduje się znaczącego, negatywnego wpływu ustaleń na zabytki, ponieważ w granicach objętych Planem i w obszarach znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie tego terenu nie występują żadne obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Lubelskiego, figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Na obszarze objętym planem nie występują krajobrazy kulturowe oraz tereny i obiekty kwalifikujące się do ochrony jako dobra kultury współczesnej. W obszarze Planu znajdują się stanowiska archeologiczne. W przypadku znalezienia przedmiotów, które posiadają cechy zabytku archeologicznego Plan wprowadza rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie negatywnych oddziaływań.

Oddziaływanie na dobra materialne

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich stwierdzić należy jednoznacznie, że zapisy Planu służą ogólnemu rozwojowi gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przez tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług w nowym standardzie architektonicznym.

Realizacja Planu winna respektować prawo własności oraz prawo władania terenami, w stosunku do których Plan wprowadza zmiany użytkowania.

Oddziaływaniem pozytywnym będzie zaspokajanie potrzeb mieszkańców poprzez wprowadzenie terenów usługowych i zabudowy.

Rozwój zagospodarowania spowoduje wzrost dochodów samorządu z tytułu podatków od nieruchomości, podatków od osób fizycznych i prawnych oraz potencjalnie od opłaty planistycznej.

Oddziaływanie na obszary chronione w tym Natura 2000

Ustalenia Planu realizowane będą poza istniejącymi formami ochrony przyrody, które zostały wprowadzone w gminie Tomaszów Lubelski, co jest pozytywnym jego ustaleniem.

W granicach objętych Planem uwzględniono zagospodarowanie obejmujące tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług. Tereny są już częściowo zabudowane. Zlokalizowane są w dużym stopniu w miejscach istniejących, już ciągów jako wypełnienie terenów niezainwestowanych, w terenach gdzie takie ciągi zaczynają się wytwarzać przez koncentrację zabudowy rozproszonej. Zabudowa zagrodowa będzie kontynuacją zagospodarowania dominującego w analizowanym terenie. Tereny objęte Planem zlokalizowane są w terenach z korzystnym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym dla funkcjonowania planowanych zamierzeń inwestycyjnych. Nie przewiduje się zmiany parametrów jakości środowiska w otoczeniu tych obszarów. Są to obszary, które nie powodują tworzenia dominant, zatem nie będą powodowały obniżenia walorów krajobrazowych. Poza tym zlokalizowane są na wysoczyźnie, w obszarach już zurbanizowanych.

Są to obszary znajdujące się poza siedliskami przyrodniczymi – miejscami żerowiskowymi i miejscami bytowania zwierząt. Tereny objęte zmianą nie są wykorzystywane przez ptaki oraz inne gatunki chronione jako miejsca regularnego przebywania i rozrodu, ze względu na położenie w strefie zurbanizowanej. Nie będą naruszać cennych walorów florystycznych i faunistycznych i nie będą miały znaczącego negatywnego wpływu na obszary chronione.

Ze względu na zaproponowane w Planie formy oraz skalę zagospodarowania, nie prognozuje się negatywnego wpływu na sieć NATURA 2000, w tym istniejące w graniach gminy obszary. Proponowane zapisy nie przewidują znaczącego rozwoju terenów zabudowanych, ani wprowadzenia obiektów tak znacząco oddziałujących na środowisko aby mogło to wpłynąć na cele ochronne obszarów NATURA 2000.

Zmiana przeznaczenia terenu nie wpłynie również na zachwianie spójności i integralności obszarów Natura 2000, gdyż nie będzie ograniczała drożności szlaków migracji ani wpływała w ten sposób pośrednio na łączność między wyznaczonymi obszarami Natura 2000. Inwestycje znajdujące się w analizowanym terenie mogą być realizowane i nie będą wywierały istotnego negatywnego wpływu na przedmioty ochrony, spójność i integralność obszarów Natura 2000.

Wprowadzone w Planie obostrzenia powinny być wystarczające dla zabezpieczenia środowiska przed ewentualnymi skutkami funkcjonowania nowego zainwestowania.

Z analizy uwarunkowań ekofizjograficznych wynika, że brak prawdopodobieństwa wpływu na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych określonych przepisami Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa) oraz zwierzęta chronione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz 2183).

Ustalenia Planu nie wpłyną znacząco na utratę siedlisk korytarza ekologicznego, ponieważ biegnie on dolinnymi fragmentami gminy. Drożny pozostaje zarówno korytarz ekologiczny, jak i elementy łącznikowe, gdyż wprowadzone zmiany lokowane są poza PSG.

Ustalenia Planu w pełni sankcjonują aspekty środowiska przyrodniczego jako priorytetowych elementów kształtowania przestrzeni.

Postanowienia projektu Planu nie wpłyną znacząco negatywnie na istniejące w gminie Tomaszów Lubelski korytarze ekologiczne oraz na powiązania przyrodnicze pomiędzy obszarami Natura 2000.

Nie prognozuje się, aby planowane funkcje mogły oddziaływać na obszary chronione w tym obszary Natura 2000.

W celu minimalizowania uciążliwości funkcji proponowanych w Planie należy stosować przy ich realizacji najnowsze dostępne technologie i wysokiej jakości urządzenia i materiały. Ogólnie wymagana jest zgodność z zasadami rozwoju zrównoważonego i przepisami odrębnymi, a zmiany funkcji terenu wprowadzane Planem nie mogą powodować przekroczeń standardów jakości środowiska.

Ustalenia Planu zakładają ochronę lokalnych interesów publicznych poprzez unormowanie i podporządkowanie działań inwestycyjnych wymogom zachowania ładu przestrzennego oraz ukształtowanie prawidłowego układu komunikacyjnego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Zaproponowane przeznaczenie oraz zasady zagospodarowania poszczególnych terenów umożliwiają kształtowanie ładu przestrzennego w sposób zapewniający ochronę środowiska, zdrowia ludzi oraz wartości kulturowych gminy Tomaszów Lubelski.

W celu ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego Plan wprowadza szereg nakazów, zakazów i zasad mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

Zastosowanie się do wszystkich ustaleń Planu i propozycji zawartych w prognozie powinno znacznie ograniczyć lub nawet wykluczyć część negatywnych oddziaływań na środowisko.

Przy zachowaniu wszystkich ustaleń zawartych w projektowanym dokumencie oraz uwarunkowań wynikających z obowiązującego prawa nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań, rozumianych jako przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska, istotnego zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, generalnie istotnych barier dla migracji

gatunków kluczowych i chronionych, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralności tych obszarów.

Zapisy Planu generalnie są poprawne w kwestii ochrony szeroko rozumianego środowiska (m. in. gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, stref ochronnych ujęć wód) zarówno w kwestii ustaleń jak i granic obszarów funkcyjnych. W Planie uwzględnione zostały cele i zasady ochrony środowiska szczebla krajowego i międzynarodowego (w tym wspólnotowego), prognoza nie wykazała drastycznych sprzeczności wynikających z unormowań prawnych wymagających radykalnych zmian projektu dokumentu.

Plan nie wprowadza funkcji oddziałujących na dużą skalę w związku z tym nie prognozuje się dalekosiężnych, transgranicznych oddziaływań na środowisko.

Należy zapobiegać, ograniczać lub kompensować negatywne oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu stosując wszelkie dostępne sposoby, m. in.: zastosowanie proekologicznych technologii, odpowiedni dobór lokalizacji i parametrów technicznych, dbałość o stan techniczny maszyn i urządzeń itp.

Zaproponowane w projektowanym dokumencie funkcje i wybrane lokalizacje zapewniają możliwość ochrony trwałości podstawowych procesów przyrodniczych oraz warunków odnawialności zasobów środowiska. Można stwierdzić, że planowane inwestycje rozmieszczone zostały w sposób eliminujący lub ograniczający do minimum zagrożenia i negatywne oddziaływania, co potwierdził szczegółowo przeanalizowany stan i cechy elementów przyrodniczych oraz określenie wielkości i zasięgów zagrożeń dla przyrody, geookosystemu i ludzi. Po zastosowaniu wszystkich, wymienionych działań łagodzących i ograniczających niepożądany wpływ na środowisko, ustalenia projektu Planu nie powinny oddziaływać w sposób znacząco negatywny.

14. WYKAZ WYKORZYSTANYCH MATERIAŁÓW

Publikacje i opracowania:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tomaszów Lubelski – 2001 z późniejszymi zmianami;
- Strategia Rozwoju Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2015-2020 - Tomaszów Lubelski 2016 r.;
- Program ochrony środowiska dla Gminy Tomaszów Lubelski na lata 2017 - 2020 z perspektywą do roku 2024 - Tomaszów Lubelski 2016
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Tomaszów Lubelski – Zamość 2016r.;
- Ekofizjografia gminy Tomaszów Lubelski – Tomaszów Lubelski, 2005r.;
- Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2015 roku – Lublin 2016;
- Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 – Lublin 2016;
- Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022 – Lublin 2016;
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U 2016, poz. 1911);
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego – Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubel. z 2015 r., poz. 5441);
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2030 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXIV/559/2013 z dnia 24 czerwca 2013r.;
- Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017r., poz. 1073(Dz. U. z 2017r., poz. 1073 z późniejszymi zmianami)).
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008

(Dz.U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. 2017r poz. 519 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 poz.142).
- Ustawa z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (DZ.U 2017, poz. 1023 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2017 poz. 1161).
- Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. 2017, poz 1566 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (Dz. U. 2017, poz. 778).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2017 poz. 2126).
- Ustawa z 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz. U. 2018, poz. 21).
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017r, poz. 328 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2014r., poz. 1789 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017r. poz. 2187 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14.czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015r. nr 1422 z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz.71);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U z 2016 poz. 138).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003, Nr 192, poz. 1883).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2016, poz.1187).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2014r., poz. 1800).
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2014, poz. 1923).
- Rozporządzenie w Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2003r. w sprawie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Z 2003r. Nr 217, poz.2141).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. 2013, poz. 523).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014,poz.1408).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2016, poz 2183).

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. 2005 Nr 45, poz. 433 z późniejszymi zmianami).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003r. w sprawie sposobu zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1193 z późniejszymi zmianami).
- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.
- Dyrektywa 2009/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.
- Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.
- Dyrektywa 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.
- Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (2009/147/EW).
- Dyrektywa Rady Europy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (92/43/EWG).
- Dyrektywa Rady w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (79/409/EWG);
- Ramowa Dyrektywa Wodna (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
- Dyrektywa powodziowa 2007/60/WE.
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań – 2003 – która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992r (Rio de Janeiro).
- Konwencji Berneńskiej o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz siedlisk - Berno 1979.
- Konwencja o różnorodności biologicznej Rio de Janeiro z 1992r.
- Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt - Bonn 1979 r.
- Porozumienie o ochronie nietoperzy w Europie - Londyn 4 grudnia 1991r. (Dz. U. nr 96 poz.1112 z dnia 3 grudnia 1999 r.)
- Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza, jako środowisko życiowe ptactwa wodnego – Ramsar 1971.
- Europejska Konwencja Krajobrazowa - Florencja 2000.
- Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście, transgranicznym z 1991r. (Konwencja z Espoo).

Strony internetowe:

- <http://maps.google.pl>
- <http://natura2000.gdos.gov.pl>
- <http://obszary.natura2000.pl>
- <http://obszary.natura2000.org.pl>
- www.geoportal.gov.pl
- www.geoserwis.gdos.gov.pl
- www.mrr.gov.pl
- www.pgi.gov.pl
- www.stat.gov.pl
- <http://www.tomaszowlubelski.pl>
- <http://ugtomaszowlubelski.bip.lubelskie.pl>
- www.wios.lublin.pl

Załącznik do Prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w centralnej części miejscowości Ruda Wołoska na obszarze Gminy Tomaszów Lubelski

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017 poz. 1405 z późniejszymi zmianami).

Ukończyłam studia magisterskie na kierunku Ochrona Środowiska na Politechnice Lubelskiej w Lublinie.

Posiadam wiedzę umożliwiającą mi sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko oraz posiadam ponad 5-letnie doświadczenie w przygotowywaniu Prognoz oddziaływania na środowisko.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia

Lublin, 06.04.2018r.

Ewa Kasprzak